

Helsinki
26.6.2019

Dnro
UUDELY/6622/2015

SUOJELUESITYKSEN TEKIJÄ

Malmin lentoaseman ystävät ry.

ESITYKSEN KOHDE

Malmin lentoasema rakennuksineen ja lentokenttäalueineen

Kiinteistötunnukset:

91-429-5-380, 91-429-1-458, 91-429-1-501, 91-429-8-250, 91-429-8-663, 91-429-10-110, 91-429-8-621, 91-429-5-270, 91-418-6-146, 91-418-4-58, 91-418-7-228, 91-418-4-57, 91-418-3-223, 91-418-3-238, 91-418-3-307, 91-418-3-308, 91-418-3-243, 91-418-3-239, 91-418-3-341, 91-418-7-444, 91-418-7-66, 91-418-3-187, 91-418-1-59/4, 91-418-5-157, 91-38-171-30, 91-38-171-29, 91-418-2-277

Ympäristöministeriö täydensi kiinteistöluetteloa 5.4.2019 antamassaan päätöksessä seuraavilla kiinteistöillä, jotka ympäristöministeriön käsityksen mukaan sijaitsevat kokonaan tai osittain suojeluesityksen mukaisella alueella:

91-429-1-506, 91-429-5-77, 91-429-1-479, 91-429-1-98, 91-429-5-113, 91-418-2-256, 91-418-6-145, 91-418-1-38, 91-418-1-58, 91-38-9903-14, 91-406-1-2, 91-406-1-13, 91-406-1-1, 91-406-1-14, 91-406-1-15, 91-895-99-0, 91-38-169-6.

Lisäksi ympäristöministeriö poisti luettelosta suojeluesityksen mukaisen alueen ulkopuolella olevat kiinteistöt: 91-429-1-458, 91-429-1-501, 91-418-7-66 ja 91-418-1-59.

ELY-keskuksen käsityksen mukaan myös seuraavat kiinteistöt kuuluvat kokonaan tai osittain suojeluesityksen alueeseen:

91-429-8-328, 91-418-6-146, 91-38-171-30

Ympäristöministeriön poistamat kiinteistöt 91-418-7-66 ja 91-418-1-59 kuuluvat suojeluesityksen alueeseen, jälkimmäisestä kiinteistöstä palsta n:o 4 (91-418-1-59/4).

ESITYKSEN SISÄLTÖ

Malmin lentoaseman ystävät ry. 9.10.2015

Malmin lentoaseman ystävät ry esittää, että Uudenmaan ELY-keskus ryhtyisi toimenpiteisiin Malmin lentoasemakokonaisuuden suojelemiseksi rakennuksineen ja lentokenttäalueineen rakennusperinnön suojelemisesta annetun lain 2010/498 (jäljempänä rakennusperintölaki) nojalla.

Esityksessä viitataan rakennusperintölakiin ja sen esitöihin. Esitystä perustellaan mainitun lain 1 ja 8 §:llä sekä valtakunnallisilla alueidenkäyt-

MAKSUTTA

tötavoitteilla. Esityksen mukaan Malmin lentoasema täyttää poikkeuksellisella tavalla suojeltavaksi kelpaavan rakennusperintökohteen merkittävyydeltä edellytettävät harvinaisuuden, tyypillisyyden, edustavuuden, alkuperäisyyden, historiallisen todistusvoimaisuuden ja kerroksellisuuden vaatimukset.

Malmin lentoasema on kansallisesti ja kansainvälisesti merkittävä kulttuuriperintökohde sekä maailman mittakaavassa ainutlaatuinen modernin arkkitehtuurin kokonaisuus. Kansainvälisesti ainutlaatuiseksi Malmin lentoaseman tekee erityisesti se, että se on edelleen 1930-luvulla alkaneessa lentoasemakäytössä. Se on laskeutumisten määrällä mitattuna Suomen toiseksi vilkkain lentoasema.

Malmin lentoasema on mukana Valtakunnallisesti merkittävät rakennetut kulttuuriympäristöt inventoinnissa, jonka tulisi ohjata kaavoitusta sen kaikilla tasoilla. Esitykseen on liitetty kohteen kuvaus RKY -sivustolta (www.rky.fi).

Esityksessä todetaan, että Malmin lentoasemakokonaisuus kiitoteineen on valittu kansainvälisen DOCOMOMO-järjestön hyväksymään valikoimaan suomalaisen modernismin merkkiteoksia 1920-luvun lopulta 1970-luvulle. Tämän lisäksi World Monuments Fund on valinnut Malmin lentoaseman ”World Monuments Watch List of 100 Most Endangered Sites” -luetteloonsa kahdesti vuosina 2004 ja 2006.

Europa Nostra Finland on valinnut Helsinki – Malmin lentoaseman Suomen uhanalaisimmaksi kulttuuriperintökohteeksi 2015. Lentoasema lähetetään ehdolle kulttuuriperintöjärjestö Europa Nostran ja Euroopan investointipankin instituutin Seitsemän uhanalaisinta kulttuuriperintökohdetta -ohjelmaan. Ohjelma kokoaa julkiset ja yksityiset yhteistyökumppanit etsimään kestäviä ratkaisuja seitsemän hankkeeseen valittavan eurooppalaisen kohteen pelastamiseksi.

Europa Nostra Finlandin hallitus toteaa, että Malmin lentoasema on kansainvälisesti merkittävä kulttuuriperintökohde sekä maailman mittakaavassa ainutlaatuinen modernin arkkitehtuurin kokonaisuus. Kohde on elävää kulttuuriperintöä, kuten esimerkiksi Vanha Rauma ja se tulee säilyttää lentoasemakäytössä.

Kiitotiealueen alla on massiivinen 39 km pitkä salaoja- ja viemärointijärjestelmä, joka pitää entiselle suolle rakennetut kiitotiet kuivina.

Malmin lentokenttäalue on huomattava alueellinen lintuparatiisi juuri avoimuutensa ja aluetta ympäröivän turva-aitansa ansiosta. Esimerkiksi isokuovi ei pesi Helsingissä missään muualla kuin Malmin lentokentällä. Kentällä tavataan useita EU:n lintudirektiivin liitteessä yksi mainittuja lajeja. Siellä pesivät kansainvälisen IUCN-uhanalaisluokituksen mukaan silmälläpidettäviin lajeihin kuuluvat ruisrääkkä, pensastasku, pensaskerttu ja pikkulepinkäinen. 1990-luvulta jatkuneessa säännöllisessä seurannassa kentän on todettu olevan erityisesti suojeltavan heinäkurpan (Gallinago media) johtavia syyslevähdyspaikkoja Suomessa. Kenttäalueella tavataan runsaasti myös lepakoita, kontiaisia ja muita pikkunisäkkäitä

samoin kuin kettuja ja rusakoita. Lisäksi siellä on rikas hyönteis- ja kasvilajisto.

Kesällä 2015 toteutetussa alustavassa lepakkokartoituksessa on havaittu useita lajeja, mm. erityisesti suojeltavat kimolepakko (*Vespertilio murinus*) ja pikkulepakko (*Pipistrellus nathusii*). Kaikki Suomen lepakot ovat rauhoitettuja ja sisältyvät EU:n luontodirektiivin liitteen IV(a) lajiluetteloon. Alustavassa perhoskartoituksessa kesällä 2015 kenttäalueella havaittiin toisesta peräkkäisestä huonosta perhoskesästä huolimatta 539 perhoslajia, joukossa erittäin uhanalainen viheryökkönen (*Calamia tri-dens*), kaksi vaarantunutta lajia ja kymmenen silmälläpidettävää lajia. Suomen luonnonsuojeluliitto ry on moneen otteeseen vastustanut Malmi lentokentän siirtohanketta lausunnoissaan.

Kentän ympäristö on melko luonnonmukainen ja alueen laitoja kiertää suosittu 5,8 kilometriä pitkä kuntorata ja ulkoilureitti. Kenttäalue on paikallisille asukkaille virkistysarvoltaan korvaamaton. Se on koillisen Helsingin viimeinen avoin maisema, jonka säilyttämistä paikallisten asukas-yhdistysten enemmistö on pontevasti kannattanut lausunnoissaan.

Esityksessä todetaan, että rakennusperintölailla ei voida määrätä lento-toiminnan säilymisestä alueella. Esitystä perustellaan rakennusperintölain 3 §:n 1 momentin mukaisella rakennusryhmällä ja rakennetulla alueella, jolla on merkitystä rakennushistorian, rakennustaiteen, rakennustekniikan, erityisten ympäristöarvojen sekä kokonaisuuden käytön ja siihen liittyvien tapahtumien kannalta. Lentoasemakäytön mahdollisuus on keskeinen osa suojeltavaa arvoa. Suojeluarvoja uhkaavien suunnitelmien valossa puutteellisella ja / tai vain osittaisella, terminaalirakennusta koskevalla suojelupäätöksellä esimerkiksi asemakaavassa kaavoittaja pyrkii varmistamaan, ettei lentoasemakäyttö jatku ja kohteen arvot kokonaisuutena menetetään.

Esitetyn kokonaisuuden kattavalla suojelupäätöksellä puolestaan voidaan mahdollistaa lentoasemakäytön jatkuminen ja suojeluarvojen säilyminen. Kenttä on laskeutumisilla mitattuna Suomen toiseksi vilkkain lentokenttä, eli voidaan olla erittäinkin varmoja siitä, että alan yrittäjät ja muut toimijat tulevat jatkamaan lentotoimintaa, jos se vain on mahdollista. Esityksen perusteet ovat kaikin puolin rakennusperintölain mukaiset.

Esityksessä katsotaan, että kohteen suojeluarvot kokonaisuutena on si-vuutettu täysin kaikkien kaavatasojen valmistelussa. Kokonaisuuden suojeluarvojen menettäminen aiotaan varmistaa nimenomaan alueen käyttötarkoituksen muutoksella maakuntakaavassa sekä yleis- ja asema-kaavamääräyksillä. Malmi lentoaseman suojelemisesta rakennuksineen ja lentokenttäalueineen tulee määrätä rakennusperintölailla, koska kohde on valtakunnallisesti ja kansainvälisesti merkittävä nimenomaan kokonaisuutena. Sen säilymistä ja suojelua ei voida turvata maankäyttö- ja rakennuslailla, koska eritasoisten kaavavalmistelujen nimenomaisena tavoitteena on ottaa alue tiiviiseen asumiskäyttöön ja siten suojelutarpeessa olevan kokonaisuuden suojeluarvojen tuhoaminen. Kohteen suojeluun tämän lain mukaisesti on erityisiä syitä kaavoitustilanteen vuoksi, koska Helsingin kaupunki on jo aloittanut alueen kaavarungon laatimisen, joka toimisi pohjana asemakaavoitukselle. Kaavarungon

valmistelu perustuu lähtökohtaisesti siihen, että alue otetaan tiiviiseen asumiskäyttöön (jopa 25.000 asukasta) ja vain terminaalirakennus aiotaan suojella asemakaavamääräyksin.

Suojelumääräyksillä tulee turvata paitsi merkittävät rakennukset, myös lentokenttäalueen säilyminen lentotoiminnan mahdollistavana kokonaisuutena. Ainoastaan tällä tavoin kokonaisuuden kulttuurihistoriallista merkitystä ei vaaranneta. Suojelusta ei synny valtiolle korvausvelvollisuutta, koska suojeltuna alueen ja rakennusten käyttöä ei tarvitse suojelumääräyksin rajoittaa nykyiseen käyttöön verrattuna.

VAARANTAMISKIELTO

ELY-keskus on antanut 8.5.2017 Malmin lentoaseman rakennuksille ja lentokenttäalueelle vaarantamiskiellon.

ASIAN PALAUTUS

Ympäristöministeriö kumosi 5.4.2019 ELY-keskuksen 7.6.2018 tekemän Malmin lentoasemaa koskevan rakennussuojelupäätöksen. Ympäristöministeriö palautti asian uudelleen käsiteltäväksi, koska päätöksestä ei käy laissa edellytetyllä tavalla ilmi, miten ELY-keskus on soveltanut rakennusperintölain soveltamisalaa koskevia säännöksiä ja mihin seikoihin se on ratkaisunsa perustanut.

KAAVOITUSTILANNE

Uudenmaan maakuntakaavassa (YM 8.11.2006) alue on liikennealuetta, jonka toissijainen käyttötarkoitus on taajamatoimintojen alue. Lentokenttärakennus on merkitty kulttuuriympäristön vaalimisen kannalta tärkeäksi kohteeksi.

Uudenmaan 2. vaihemaakuntakaavassa (YM 30.10.2014) kentän alue on kulttuuriympäristön vaalimisen kannalta tärkeä alue (RKY 2009). Merkintään liittyvän suunnittelumääräyksen mukaan alueen yksityiskohtaisemmassa suunnittelussa on otettava huomioon kulttuuriympäristön ominaispiirteiden vaaliminen, sen kokonaisuus ja identiteetti ja turvattava merkittävien maisema- ja kulttuuriarvojen säilyminen.

Malmin lentokenttäalue on osoitettu 4. vaihemaakuntakaavassa taajamatoimintojen alueena, jota koskee tiivistettävän alueen kehittämisperiaatemarkintä ja valtakunnallisesti merkittävän rakennetun kulttuuriympäristön ominaisuusmerkintä. Uudenmaan maakuntavaltuusto hyväksyi maakuntakaavan 24.5.2017. Maakuntahallitus päätti 21.8.2017, että kaava tulee voimaan ennen kuin se saa lainvoiman. Maakuntakaava tuli voimaan lokakuussa 2017. Helsingin hallinto-oikeus on 20.12.2018 hylännyt valitukset ja vaatimukset vaihemaakuntakaavapäätöksen täytäntöönpanon kieltämisestä. Korkein hallinto-oikeus on 19.6.2019 antamassaan päätöksessä ja välipäätöksessä hylännyt Malmin lentoaseman ystävät ry:n valituslupahakemuksen.

Helsingin uudessa yleiskaavassa (kaupunginvaltuusto 26.10.2016, lainvoima 8.11.2018) alue on merkitty asuntovaltaiseksi alueeksi (A2), jota

kehitetään pääasiassa asumisen puistojen virkistys- ja liikuntapalvelujen sekä lähipalvelujen käyttöön ja jolla korttelitehokkuus on pääasiassa 1,0 - 2,0.

Voimassa olevassa asemakaavassa vuodelta 1964 alue on merkitty lentokenttäalueeksi.

Kaupunkisuunnittelulautakunta on hyväksynyt 29.11.2016 Malmin lentoaseman alueelle kaavarungon. Kaavarungon valmistelussa on painotettu muun muassa valtakunnallisesti merkittävän kulttuuriympäristön säilyttämistä. Kaavarungon lähtökohtana on säilyttää kiitoratojen linjaukset osittain näkyvissä kaupunkirakenteessa muistumana alueen historiasta. Kiitoratojen paikat säilytetään avoimena, pitkät näkymät mahdollistavina rakentamattomina aiheina. Alueen kokonaisrakenne perustuu ekologisesti ja toiminnallisesti kytkeytyvään puistoverkkoon, joka luo alueen identiteetin. Puistoverkon osien suunnittelussa huomioidaan alueen vahvuustekijöitä, kuten muistumia kiitoradoista, avaria tiloja ja pitkiä näkymiä. Viherrakenteen sydämen muodostaa Lentokenttäpuisto, joka alkaa terminaalirakennukselta. Puisto jatkuu kiilamaisesti luoteeseen Malminkaarelle kohti Falkullan puistoa ja toisessa suunnassa Lahdenväylän ylittävälle puistosillalle. Puistossa säilytetään lentokenttämiljöölle tyypillistä avointa maisemaa ja pitkiä näkymiä. Kiitoratojen linjauksia näkyy puistorakenteessa ja osa näistä linjoista jatkuu kaupunkirakenteeseen jalankulku- ja pyöräilyväylinä. Kiitoratojen osia ja rakenteita on myös tarkoitus pyrkiä säilyttämään puistoalueella.

Falkullan tilan ja Longinojan viherkäytävä säilyttävät alueella viljelymaiseman piirteitä. Falkullan päärakennuksen ja Longinojan uoman ympärillä säilytetään avointa maisemaa niittyinä, maisemapeltoina, laiturina, urheilualueina ja palstaviljelyalueina.

Kaavarunko tulee toimimaan suunnitteluohjeena lentoaseman alueen asemakaavoille ja niiden muutoksille. Kaavarunko toimii asemakaavoituksen valmisteluaineistona, eikä sillä ole oikeusvaikutuksia.

Alueelle on laadittu Malmin lentoaseman rakennusten asemakaava (nro 12450) ja Falkullan tilan asemakaava (nro 12479). Ensin mainittu asemakaava on hyväksytty 16.1.2019. Asemakaavan tavoitteena on suojella Malmin lentoaseman merkittävimmät rakennukset ja osoittaa ne toimistokäyttöön. Siitä on valitettu Helsingin hallinto-oikeuteen.

Falkullan tilan asemakaava on hyväksytty 16.1.2019, lainvoima 12.3.2019. Asemakaava-alue on pääosin puisto- ja lähivirkistysaluetta. Sen tavoitteena on säilyttää tilakokonaisuuden luonto- ja kulttuuriarvot. Lisäksi sinne on osoitettu julkisten lähipalvelurakennusten korttelialue, opetustoimintaa palvelevien rakennusten korttelialue sekä opetus- ja sosiaalista toimintaa palvelevien rakennusten korttelialue. Asemakaava-alueella on myös yksi palvelurakennusten ja yksi asuinkerrostalojen korttelialue. Asemakaava rajautuu Malmin lentoaseman valtakunnallisesti merkittävän kulttuuriympäristön sekä suojeluesityksen ulkopuolelle.

Nallenrinteen ja Lentoasemakortteleiden asemakaavat ovat vireillä. Ensin mainitun asemakaavan tarkoituksena on monimuotoisen asuinalueen suunnittelu Malmin lentokentän eteläosaan noin 2 500 asukkaalle (Osallistumis- ja arviointisuunnitelma 23.8.2018). Alue on isoilta osiltaan rakentamatonta puistoaluetta ja sen kasvillisuus on isoilta osiltaan raivattu lentokentän kiitoradan jatkeen vuoksi. Alueen pohjoisosa kuuluu lentokenttäalueeseen. Alueen pohjoisosaan suunnitellaan puisto, joka muodostaa osan lentokenttäaluetta yhdistävästä puistoverkosta.

Malmin lentoaseman eteläpuolelle sijoittuvan Lentoasemakortteleiden asemakaavan tavoitteena on toiminnoiltaan ja asumisvaihtoehtoiltaan monipuolisen asuinalueen sekä Lentoasemanpuiston rakentaminen noin 2000 asukkaalle (Osallistumis- ja arviointisuunnitelma, 23.8.2018). Suunnittelualaue on isolta osin rakennettua ympäristöä ja siellä sijaitsee muun muassa osa lentokenttää ja ensimmäistä kiitotietä. Alueella on myös lentokentän toimintaan liittyviä rakennuksia ja rakenteita, kuten lentokonehalleja, varastoja ja muita apurakennuksia. Lentokenttätöimintää palvelevien rakennusten lisäksi alueella on paloasema, toimitila- ja asuinrakennuksia sekä muita rakenteita, palomiesten harjoitushyppytorni, tenniskenttä ja pieni jääkaukalo.

Osallistumis- ja arviointisuunnitelman mukaan Lentoasemakortteleiden suunnittelun yhtenä keskeisenä tavoitteena on säilyttää asemakaavalla jo suojellut rakennukset, terminaali ja hangaari, ympäristön kaupunkikuvalisina dominantteina. Lentoasemarakennusten pohjoispuolelle suunnitellaan Lentoasemanpuistoa, joka on keskeinen osa Malmin lentokenttäalueelle kaavaillusta puistoverkostosta. Puisto suunnitellaan toiminnoiltaan monipuoliseksi, myös tapahtumakäyttöön. Tavoitteena on mahdollistaa koulun rakentaminen puiston laidalle ja alueen eteläosaan suunnitellaan asuinkerrostalojen kortteleita.

KUULEMINEN

Malmin lentoaseman ystävät on tehnyt 9.10.2015 rakennussuojeluesityksen Malmin lentoaseman kokonaisuuden suojelemisesta rakennusperinnön suojelemisesta annetulla lailla (rakennusperintölaki). Suojeluesityksestä on kuultu rakennusperintölain 7 §:n mukaiset asianosaiset. ELY-keskus on tehnyt asiasta kielteisen rakennussuojelupäätöksen 7.6.2018.

Päätöksen ollessa uudessa käsittelyssä rakennusperintölain soveltamisalan ja ELY-keskuksen ratkaisun perustelujen osalta ja koska ELY-keskuksella on käytettävissään suojeluesityksestä annetut lausunnot ja vastineet sekä muut asiakirjat, ELY-keskus katsoo, että uusi valmisteluvaihe ei edellytä uutta kuulemistä.

Hallintolain 31 §:n 1 momentin mukaan viranomaisen on huolehdittava asian riittävästä ja asianmukaisesta selvittämisestä hankkimalla asian ratkaisemiseksi tarpeelliset tiedot sekä selvitykset. Viranomainen voi hankkia selvityksiä itse viran puolesta toisilta viranomaisilta tai se voi pyytää selvitystä asianosaiselta. Viranomainen voi myös pyytää ulkopuolista tahoa esittämään selvitystä. Selvitysten laajuus ja tarve tulee harkita tapauskohtaisesti.

ELY-keskus toteaa, että sillä on ollut käytössään suojeluasiasta annetut lausunnot. Lisäksi päätöksen tueksi on maankäytön suunnitteluun liittyvät selvitykset, kuten Malmin lentoaseman ympäristöhistoriaselvitys (Arkkitehtitoimisto Freese Oy ja Arkkitehtitoimisto Sari Schulman Oy 30.6.2016) ja aluetta koskevat kaavapäätökset. ELY-keskuksella on tiedossaan myös kansainväliset sopimukset ja suojeluluettelot. ELY-keskuksella on käytössään riittävän laajat tiedot ja selvitykset Malmin lentoaseman rakennussuojelukysymyksen ratkaisemiseksi rakennusperintölain säännösten nojalla.

LAUSUNNOT

Rakennusperintölain 7.1 §:n mukaan ELY-keskuksen on ennen suojelua koskevan päätöksen tekemistä pyydettävä rakennuksen sijaintikunnan sekä Museoviraston lausunto. ELY-keskus on lisäksi pyytänyt Uudenmaan liitolta lausunnon.

Rakennusperintölain 7.2 §:n mukaan ELY-keskus voi järjestää tilaisuuden, jossa rakennuksen ja kiinteistön omistajalla ja haltijalla, suojeluesityksen tekijällä, valtion viranomaisella, maakunnan liitolla, kunnalla, jonka alueella rakennus sijaitsee, sekä niillä, joiden oloihin tai etuihin asia saattaa huomattavasti vaikuttaa, on mahdollisuus tuoda esiin suojelun tarpeeseen, tavoitteisiin ja keinoihin liittyviä näkökohtia.

Uudenmaan ELY-keskukseen saapui edellä mainittujen lisäksi lausuntoja, joiden antajilla ei ole rakennusperintölain mukaista osallisasemaa. Päätös toimitetaan lausunnon antajille. ELY-keskus ei nähnyt asian ratkaisemisen vuoksi tarpeelliseksi järjestää 7.2 §:n mukaista tilaisuutta.

ELY-keskus on lisäksi pyytänyt lausunnon Malmin lentoasemalla toimivilta yrityksiltä ja yhdistyksiltä, joista monilla on alueella kiinteistöjä sekä alueen yrittäjiä edustavalta Malminseudun yritysyhdistykseltä.

Uudenmaan liitto, 22.12.2015

Uudenmaan liitto toteaa, että maakuntakaava ohjaa alueen suunnittelua lentokenttäalueen osalta. Se on Uudenmaan voimassa olevissa maakuntakaavoissa osoitettu merkinnällä liikennealue, joka varataan taajamatoimintojen alueeksi lentotoiminnan päätyttyä. Lentotoiminnan päättymisestä ja viranomaistoimintojen siirtymisestä muualle on tehty tarvittavat päätökset, joten alueen taajamarakentaminen on maakuntakaavan mukaista.

Malmin lentokenttä on valtakunnallisesti merkittävää rakennettua kulttuuriympäristöä (RKY 2009), joka on maakuntakaavassa osoitettu ominaisuusmerkinnällä. Maakuntakaavan suunnittelumääräys edellyttää, että maakuntakaavassa osoitettu käyttötarkoitus (taajama) sovitetaan yhteen maisema- ja kulttuuriarvojen kanssa ja yksityiskohtaisemmassa suunnittelussa vaalitaan alueen ominaispiirteitä.

Uudenmaan 4. vaihemaakuntakaava on ehdotusvaiheessa. Siinä Malmin kentän alue esitetään taajamatoimintojen alueena, johon osoitetaan lisäksi tiivistettävän alueen kehittämisperiaatemerkintä. Lähtöoletuksena on, että valtakunnalliset rakennetun kulttuuriympäristön arvot ja tiiviskin kaupunkirakenne pystytään sovittamaan yhteen.

Maankäyttö- ja rakennuslain 24 §:n mukaan maakunnan suunnittelussa ja muussa alueiden käytön suunnittelussa on huolehdittava valtakunnallisten alueidenkäyttötavoitteiden huomioon ottamisesta siten, että edistetään niiden toteuttamista. Malmin lentokentän arvokkaan kulttuuriympäristön suojeleminen siten, että alueen lentoliikenne voi jatkua nykyisellään, aiheuttaa Helsingin seudun valtakunnallisten alueidenkäyttötavoitteiden välisiä ristiriitoja.

Malmin lentokentän alue rakennuksineen ja kiitoratoineen on rakennus-suojelun suhteen poikkeuksellisen laaja alue. Sen sijainti pääkaupunkiseudulla, jossa maankäytön paineet ovat suuret, asettaa rakennusperinnön suojelemiselle erityisiä haasteita, mitä voi verrata kaupunkien keskustojen entisiin satama- ja teollisuusalueisiin.

Malmin lentokentän nykyisen kaltaisen lentoliikenteen jatkamiselle, mikä turvaisi alueen toiminnalliset kulttuuriympäristöarvot, ei ole mahdollisuuksia aiemmin tehtyjen lentokentän toimintaan liittyvien päätösten perusteella.

Uudenmaan liitto katsoo, että Malmin lentoaseman kulttuuriympäristön arvot ovat kiistattomat. Se on sekä valtakunnallisesti että maakunnallisesti merkittävää kulttuuriympäristöä.

Kansainvälisesti arvokkaan lentoaseman kulttuuriympäristön ominaispiirteet tulee yhteen sovittaa tulevan uuden maankäytön kanssa. Alueen ominaispiirteitä vaalitaan, kun lentokenttärakennusten hierarkkinen asema ja kiitoratojen aksiaalisuus otetaan huomioon tulevassa rakentamisessa ja kaupunkikuvassa. Lentoasemalle ominaista maiseman avoimuutta tulee myös vaalia, vaikka alueen suunnitellun tehokkuudesta voidaan joutua tinkimään.

Tavoitteen ollessa alueen lentotoiminnan jatkamisen turvaaminen, ei alueen suojeleminen rakennusperintölailla ole paras ratkaisu. Lentoaseman toimintojen tulee mukautua lentoliikenteen kehitykseen myös tulevaisuudessa. Mahdolliset rakennusperinnön suojelemisesta annetut määräykset voivat olla ristiriidassa lentoliikenteen toiminnan kanssa.

Uudenmaan liitto katsoo, että Malmin lentoaseman kulttuuriympäristön suojelutaso tulee määrittää alueelle laadittavassa yksityiskohtaisemmassa kaavassa.

Museovirasto, 25.9.2017

Lausunnossa todetaan, että lentokenttä sisältyi Museoviraston ja ympäristöministeriön 1993 julkaisemaan, valtioneuvoston valtakunnallisiin alueidenkäyttötavoitteisiin vuonna 2000 sisällyttämään selvitykseen "Rakennettu kulttuuriympäristö. Valtakunnallisesti merkittävät kulttuurihistorialliset ympäristöt" (1993). Malmin arvo liittyy niin yksittäisiin lentokenttärakennuksiin (erityisesti 1930-luvun lentoasemaan) kuin koko kentän merkitykseen Suomen siviili-, sota- ja harrasteilmailun historiasa. Luettelon tarkistuksessa (RKY 2009) Malmin merkitystä selkeytettiin, ja selvyiden vuoksi kohderajaus tarkennettiin kattamaan lentokentän koko alue.

Voimassa olevissa maakunta- ja yleiskaavoissa lentoaseman alue on osoitettu rakentamiseen, mikäli ilmailukäyttö lakkaa. Valmisteltavassa Uudenmaan 4. vaihemaakuntakaavassa lentokentän alue on osoitettu tiivistettäväksi alueeksi.

Helsingin voimassa oleva yleiskaava 2002 sai lainvoiman 2004, rajattujen valituskohteiden osalta 2007, lukuun ottamatta Malmin lentokentän aluetta. Lentoasemalla on toistaiseksi voimassa yleiskaava 1992.

Helsingin uudessa yleiskaavassa lentokenttä on yksi suurimmista uusista rakentamisalueista. Sinne tavoitellaan jopa 25 000 asukkaan kaupunginosaa, joka kytkeytyisi kaupungin raideliikenteen verkkoon. Tullessaan lainvoimaiseksi uusi yleiskaava olisi oikeusvaikutteinen pääkartan merkintöjen ja määräysten osalta, lisäksi oikeusvaikutteisia olisivat Kulttuuriympäristöt-teemakartalla osoitetut valtakunnallisesti merkittävät maisema- ja kulttuuriympäristöt. Suunnittelussa on siis sovittava yhteen kaavassa osoitettu maankäyttö ja maisema- ja kulttuuriympäristöarvot.

Uuden yleiskaavan muutospaineet valtakunnallisesti merkittäviin rakennettuihin kulttuuriympäristöihin kohdistuvat Tuomarinkylänkartanon alueeseen, Malmin lentokentälle, Viikkiin ja Vartiosaareen. Kulttuurihistorialliset arvot vaarantuvat voimakkaimmin Vartiosaareessa ja Malmin lentokentällä. Lentokentällä kaava mahdollistaa rakennusten säilymisen mutta ei keskeisen elementin eli kenttäalueen säilyttämistä.

Malmin lentokentän alueelle on laadittavana valmisteilla olevan yleiskaavan mukainen asemakaava. Museoviraston arvion mukaan asemakaavan valmistelussa ei ole otettu riittävästi huomioon lentokentän kulttuurihistoriallisia ominaispiirteitä. Tämä liittyy ensi sijassa kenttäalueen tuhoamiseen mutta myös siihen, ettei kaava ota kiitoratojen muodostamaa ristikköä kaavarakenteen ja näkymäsuuntien lähtökohdaksi. Lisäksi kaavan mitoitus on liiallinen. On ilmeistä, että muun muassa perustusoiloista johtuen yleis- ja asemakaavojen toteuttamisen saaminen taloudellisesti kannattaviksi edellyttää rakentamisen mitoitusta siten, että kentän maisema tuhoutuu.

Valtio on luopunut 2016 lopussa Malmin lentokentästä. Ratkaisu perustuu valtion ja kaupungin yhteisiin linjauksiin vahvistaa Helsingin seudun toimivuutta ja kilpailukykyä lisäämällä seudun asuntotuotantoa ja sen edellytyksiä. Toiminnoiltaan korvaavan kentän sijoitusta on useastikin selvitetty, myös Uudenmaan ulkopuolisissa maakuntakaavoissa, mutta tyydyttävää ratkaisua ole löytynyt. Finavian lopetettua toimintansa Malmin lentokentällä sen lentotoiminta on jatkunut Malmin lentokenttä-yhdistys ry:n operoimana.

Malmin lentoasema on valittu kansainvälisen DOCOMOMO-järjestön hyväksymään valikoimaan suomalaisen modernismin merkkiteoksia 1920-luvun lopulta 1970-luvulle. DOCOMOMO on vuonna 1989 perustettu kansainvälinen modernin arkkitehtuurin tutkimus- ja suojelujärjestö.

World Monuments Fund (WMF) on vuosina 2004 ja 2006 sisällyttänyt Malmin lentoaseman luetteloonsa sadasta maailman uhanalaisimmasta kulttuuriperintökohteesta. Esityksen asiassa teki Malmin lentoaseman ystävät ry, Museoviraston ja Ilmailumuseoyhdistys ry:n ilmoittaessa tukensa esitykselle.

Europa Nostra Finland on valinnut Malmin lentoaseman Suomen uhanalaisimmaksi kulttuuriperintökohteeksi 2015 ja esittänyt sitä Euroopan seitsemän uhanalaisimman kulttuuriperintökohteen luetteloon. Lentoasema hyväksyttiin 2016 Europa Nostran ja Euroopan investointipankin instituutin ohjelmaan. Aloite kokooa julkisia ja yksityisiä yhteistyökumppaneita etsimään kestäviä ratkaisuja kohteiden pelastamiseksi.

Eduskunnalle jätettiin helmikuussa 2017 kansalaisaloite Lex Malmi. Aloite tähtää nykyisin 138 hehtaarin lentokenttäalueen säilymiseen ilmailukäytössä. Tämä todennäköisesti tarkoittaisi kentän lunastamista kaupungilta valtiolle tai maanvaihtoa lentokentän toiminnan jatkamiseksi. Aloitteen käsittely on kesken.

Helsinki-Malmin lentoasema on Finavian väistymisen ja rajavartioston Vantaalle siirtymisen jälkeenkin jatkanut toimintaansa yleisilmailun kansainvälisenä lentoasemana. Kentältä lennetään koulutus-, ammatti- ja harrastelentoja ja siellä on kattava valikoima ilmailupalveluita lentokouluista ja huolloista koneiden vuokraukseen ja ilmailukerhoihin asti.

Helsingin kaupunki on heikentänyt olennaisesti lentoaseman toimintaedellytyksiä irtisanomalla lentoyritysten vuokrasopimukset hangaarissa päättyviksi elokuuhun 2017. Osalle lentokoneista on hangaaritila muualla lentokentällä, osaa säilytetään nyt ulkona.

Malmillakin varsinainen lentokenttäalue on lentoaseman keskeisin osa. Siihen sisältyy liikennealue eli lentoonlähdössä ja laskuissa käytettävät kiitotiet sekä niihin liittyvät rullaustiet. Lisäksi kenttäalueeseen sisältyy asemataso sekä näitä kaikkia ympäröivä avoimena pidettävä maasto.

Kulttuurihistoriallisesta näkökulmasta lentoaseman keskeisiä rakennuksia ovat sen 1930-luvun terminaali- ja hallintorakennus sekä lentokonehalli eli hangaari (jatkossa terminaali ja hangaari). Kenttäalueella on lisäksi joukko muita koneiden säilytys- ja huoltohalleja sekä lennonjohto- ja turvallisuusrakennuksia ja rakenteita, joita ei tässä lausunnossa juurikaan käsitellä. Myös vanhempaa teknistä laitteistoa tai sen jäänteitä on jonkin verran säilynyt.

Kentän maaliikennealue rajautuu terminaalin ja hangaarin eteläpuolelle, jatkuen osin rakennettuna, osin viheralueena Tattarinharjuntielle asti. Säännöllisen siviili-ilmailun kehitys 1920-luvulta alkaen pienensi maailmaa ajan oloissa dramaattisesti. Lentoasemille kehittyi 1930-luvulta alkaen oma tunnusomainen arkkitehtuurinsa, josta on tullut olennainen osa uutta rakennustaidetta ja rakennustekniikan historiaa. Kentät muodostivat viimeistään 1930-luvulla nykyaikaisen logistisen ilmasatamien verkoston. Helsingin ja Tukholman välillä ylläpidettiin säännöllistä merilentoyhteyttä 1920-luvulta alkaen. Helsingin lentosatama sijaitsi Kataja-

nokalla. Siviili-ilmailukenttien alkaessa yleistyä ja Tukholma Bromman (1936) rakentamisen ollessa tiedossa oli Suomessakin reagoitava.

Lentokentän rakentaminen kytkeytyi siis laajempaan ilmailun kehittymiseen 1920 - 1930 -luvuilla. Malmin aikaansaaminen oli vuonna 1933 asetetun lentokenttäkomitean keskeinen tavoite.

Siviilikentät lisääntyivät ja lentokoneiden teknologia parantui. Malmi oli osa eurooppalaista verkostoa, painopisteenään Ruotsi, Baltia ja Saksa. Malmin lentoasema rakennettiin portiksi muualle Eurooppaan ja muualta maailmasta Suomeen.

Itse kenttä valmistui vuoden 1936 joulukuuhun mennessä yhtenä Euroopan parhaista ja uudenaikaisemmista lajissaan. Lentokenttä oli Helsingille ja koko maalle symbolisesti merkittävä. Malmin lentoasema oli yksi ensimmäisiä maailmassa, jossa terminaali siipineen, lentokonesuoja sekä kompassiruuusun tapaan toisiaan leikkaavat kestopäällystetyt kiitoradat on sommiteltu yhtenäisen ja keskitetyn kokonaissuunnitelman mukaan.

Malmin lentoaseman vaiheet liittyvät historiamme murrokseen ja arkeen; valmistautumiseen 1940 toteutumattomiin olympialaisiin, sotavuosien ilmapuolustukseen, valvontakomission aikaan, Helsingin 1952 olympialaisiin ja vähitellen yleisilmailumme kehitykseen. Seutulan (Helsinki-Vantaan) lentoasema korvasi Malmin siviili-ilmailussa 1950-luvun mittaan. Sotavuosina 1939 – 1944 Malmilla oli keskeinen merkitys Helsingin ja koko etelärannikon ilmapuolustuksessa. Malmilla oli suomalaisten ohella saksalaisia lentojoukkoja. Sodan jälkeen Malmi oli liittoutuneiden valvontakomission käytössä. Saksalaiset ja venäläiset rakensivat kentän läheisyyteen omia uudisrakennuksiaan.

Malmin merkitys matkustajaliikenteelle väheni, kun uusi lentoasema valmistui Seutulaan olympiavuonna 1952. Malmin kenttä jatkoi yleisilmailukenttänä ja on ollut sen ehdoton keskus koko maassa tähän hetkeen asti ja edelleen.

Lentoaseman rakentamista valmisteltiin vuodesta 1932 alkaen. Se toteutettiin vuodesta 1935 alkaen Helsingin kaupungin vuokraamalle 55 hehtaarin maa-alalle Tattarinsuolla. Itse kenttä otettiin käyttöön vuonna 1936, lentokonehalli (hangaari) seuraavana vuonna sekä hallinto- ja terminaalirakennus vuonna 1938. Järjestys kuvaa myös olevan rakennetun ympäristön elementtien merkitystä, kenttäalue kiitoratoineen oli ja on tietysti tärkein.

Tie- ja vesirakennushallituksen toteuttama kentän rakentaminen kiitoratoineen, yhdysteineen ja seisonta-alueineen oli oloissamme tavattoman suuri ja vaativa operaatio salaojituksineen, kuivatuksineen, maarakennustoineen ja pinnoituksineen. Kiitoradat olivat aluksi sorapintaisia. Lentokoneiden vaatimusten takia niitä osin pidennettiin vuodesta 1939 alkaen aina 1940-luvun loppuun. Radat, yhdystiet ja seisonta-alueet päällystettiin betonilla vuonna 1939.

Myöhemmin betoni on pääosin korvattu asfalttipäällysteellä. Terminaali suunniteltiin Rakennushallituksessa. Suunnittelussa olivat mukana arkki-

tehdit Yrjö Waskinen, Dag Englund, Vera Rosendahl, Onni Ermala ja Martti Välikangas. Verrokkeihin tutustuttiin muualla Euroopassa. Rakennuksessa on kolmiokerroksinen, sylinterimäinen pääosa mataline, 90 asteen kulmassa olevine siipineen. Siivet ovat yksikerroksiset mutta niiden korottamiseenkin varauduttiin. Pyöreä pohjamuoto ei ole ainutlaatuinen mutta hyvin poikkeuksellinen. Se vastaa Budapestin lentoaseman vuonna 1937 valmistunutta terminaalia, mutta on rakennusteknisesti sitä edistyksellisempi ja mm. nauhaikkunoineen arkkitehtonisesti vaikuttavampi. Terminaalirakennuksen muotokieli heijastaa myös ilmailusta omaksuttuja vaikutteita (pyöreät muodot, siivet) yhdistyneenä ajan funktionalistiseen arkkitehtuuriin.

Koko rakennuksen korkuinen keskihalli saa päävalonsa katon lanterniini-ikkunoista ja hallin sivuilta. Hallin sisäseinät muodostavat oman, kerroksittain ja aukotukseltaan eri suuntiin varioivan sisäjulkisivun, joka on yksi rakennuksen arkkitehtuurin keskeisistä elementeistä. Kerrosten huoneet ja sisäparvekkeet kiertävät keskushallia. Kulku kerrokseen ratkaistiin kahdella pyöröportaalla, käynti toisen kerroksen ravintolan kahdella kaarevalla portaalla.

Rakenneratkaisuna ovat pilarit ja kaksoislaattavälipohjat. Ratkaisu mahdollisti väliseinien joustavat muutokset ja muun muassa julkisivujen nauhaikkunat. Pohjakerroksessa on hyvin säilyneenä alkuperäinen musta mosaiikkibetonilattia, ja hienona yksityiskohtana lattian keskellä sijaitseva 1930 – 1940 -lukujen vaihteesta oleva sohvasaareke. Rakennus tarjosi matkustajille modernit puitteet ja lentoaseman toiminnalle lyhyet etäisyydet liikennealueille sekä hyvät näköalat. Pohjakerroksessa olivat muun muassa tulli, lentoyhtiöt, poliisi sekä kulut saapuville ja lähteville matkustajille. Toisen kerroksen ravintolasta oli käynti siipirakennusten kattoterasseille ja kerroksen ympäri kiertävälle parvekkeelle. Kolmannessa kerroksessa olivat lentoaseman johdon tilat, ylimpänä lennonjohdon torni ja myös käynti kattoterassille. Keskeiset kalusteet toimitti vastaperustettu Artek.

Rakennuksen olennaisimpia muutoksia ovat olleet alkuaan yksikerroksisen lennonjohtotornin korottaminen 1960-luvulla, rakennuksen terasseille vieneiden ulkoportaiden poistaminen, toisen ravintolaan vieneen portaan sulkeminen, pohjakerroksen keskushallin sisäseinän rakentaminen umpeen myös kentän suuntaan sekä kerrosten väliseinien muutokset. Muutokset istuvat luontevasti terminaalin rakenneratkaisuihin ja ovat hahmottaessa myös poistettavissa. Julkisivuissa alkuperäinen terrastirappaus on kahdessa ylimmässä kerroksessa korvattu pellityksellä ja pohjakerroksessa kahitiiliverhoilulla. Terminaalirakennus perustettiin 420 paalulle ja on säilyttänyt korkeusasemansa, viereinen kenttä on sen sijaan painunut lähes metrin.

Terminaalin siipiosat rakennettiin apu- ja tukitoiminnoille, myös lentäjien majoitukseen ja poliisin tarpeisiin. Pohjaratkaisuna on sisäisivun sivukäytävä kentän puolella olevine huonesarjoineen. Terminaalin edusta suunniteltiin osaksi lentoaseman kokonaisuutta. Siipien väliin sijoittuva pyöreä, betonirakenteinen vesiallas istutuksineen toimi liikenteenjakajana. Allas valmistui vuoden 1938 avajaisten jälkeen mutta oli olemassa jo

ennen sotia. Piha-aluetta istutettiin sotien jälkeen, ennen vuoden 1952 olympialaisia.

Hangaari rakennettiin vuosina 1936 - 1937 insinööritoimisto U. Varjon suunnitelmin. Lentokonesuoja oli valmistuessaan maailman suurimpia. Se oli mitoitettu viidelle Junkers Ju-52 -matkustajakoneelle. Rakennuksen pääosan muodostaa pulpettikattoinen halli ja sen takasivulla on matala aputilaosa. Lisäksi hallista erkanee lyhyehkö kaksikerroksinen siipiosa porrastorneineen ja toimistoineen. Tornin yläosassa toimi kentän lennonjohto ennen terminaalin valmistumista. Hangaarin erityinen piirre on sen aikanaan poikkeuksellisen suuri, betonipylonein ja teräsristikoin toteutettu katto huimine jänneväleineen. Kaksi tunnusomaista liukuovea ovat kumpikin vapaa-aukoltaan 48-metrisiä. Tiiliseinät suurine sivu- ja yläikkunoineen on pinnoitettu slammauksella. Lattia on toteutettu suurilla kuusikulmaisilla betonilaatoilla.

Terminaali- ja hangaarirakennusten sekä Tattariharjutien välissä olevalla alueella on säilynyt joukko kentän historiaan liittyviä pienempiä rakennuksia. Niistä on erikseen mainittava 1940-luvulla valmistunut autotalli ja vanha paloasema, kolme asuinparakkia 1940-luvulta sekä asuinrakennukset vuosilta 1900, 1929 1941 ja 1942. Kenttäalueelta on mainittava 1960-luvun alussa valmistunut niin sanottu Patriahalli.

Malmin lentoasema on tarjonnut lähtökohdan myös luontoarvoille, vaikka kentällä tai sen lähiympäristössä ei olekaan kohteita tai lajeja, jotka muodostaisivat esteitä alueen rakentamiselle (Tapani Veistola, Suomen luonnonsuojeluliitto/Uudenmaan piiri, 16.1.2015). Alueella on muutama arvometsä (7-17 ha) ja lähteitä, jotka ovat yhteydessä Longinojaan. Kenttä reunoineen on lintujen pesimis- ja levähdysympäristöä. Rakennettun ja luonnonympäristön yhteys on tehnyt alueesta mm. kävellen ja hiihtäen koetun virkistysympäristön.

Museoviraston mukaan rakennusperintölakia voidaan soveltaa asema-kaava-alueella, jos kohteella on valtakunnallista merkitystä, jos kohteen säilymistä ja suojelua ei voida turvata maankäyttö- ja rakennuslailla ja sen nojalla annetuilla säännöksillä tai määräyksillä tai jos kohteen suojeleluun tämän lain mukaisesti on erityisiä syitä asemakaavoitustilanteen vuoksi.

Malmin lentoaseman tapauksessa kaikki nämä edellytykset täyttyvät. Se on paitsi valtakunnallisesti myös kansainvälisesti merkittävä kohde. Suojelutarve ulottuu sisätiloihin ja niiden yksityiskohtiin jäljempänä todettavalla tavalla. Vireillä oleva vaihtoehtoton yleis- ja asemakaavoitus ei ota riittävästi huomioon Malmin lentoaseman ominaispiirteitä. Kysymys liittyy ensi sijassa lentoaseman kenttäalueen säilyttämiseen ja riittävään huomioimiseen kaavoituksessa.

Lailla voidaan suojella rakennuksia, rakennelmia, rakennusryhmiä tai rakennettuja alueita, joilla on merkitystä rakennushistorian, rakennustaitteen, rakennustekniikan, erityisten ympäristöarvojen tai rakennuksen käytön tai siihen liittyvien tapahtumien kannalta. Malmin kahdella keskeisellä rakennuksella on merkitystä kaikkien näiden kannalta, samoin kenttäalueella lukuun ottamatta rakennustaiteeseen liittyviä merkityksiä.

Rakennusperintölakiin perustuva suojelu voi koskea myös rakennuksen osaa, rakennuksen kiinteää sisustusta taikka muuta rakentamalla tai istuttamalla muodostettua aluetta. Kaikki nämä löytyvät Malmin lentoasemalta.

Malmin lentoasema täyttää lain harvinaisuuden, tyypillisyyden, edustavuuden, alkuperäisyyden ja historiallisen todistusvoimaisuuden sekä historiallisen kerroksisuuden kriteerit muun muassa seuraavasti: Lentoaseman vaikuttavuus perustuu sen korkeatasoiseen, eurooppalaiseen yhteyteen asettuvaan ilmailuarkkitehtuuriin. Malmin lentoasema on yksi varhaisimmista, jossa terminaalisiipineen, lentokonehalli ja kompassiruisun tavoin toisiinsa risteytyvät kiitotiet on sommiteltu ja toteutettu hallituna ja myös säilyneenä kokonaissuunnitelmana.

Lentoasema on Suomen ilmailuhistorian avainkohde. Sen merkitykseen siviili-ilmaisussa rinnastuu ainoastaan Helsinki-Vantaan lentoasema. Se on alkuperäisine rakennuksineen ja kenttäalueineen yhtenäinen kokonaisuus. Malmin vaiheet ilmentävät Suomen nykyaikaistumista, viime sotiemme seurausvaikutuksineen sekä vuosikymmenten mittaista yleisilmailun traditiota. Lentoasema oli modernistuneen Suomen portti muualle Eurooppaan.

Malmin lentoasemalla on lähes ainutlaatuista se, että lentokentän mitta-kaava sekä keskeiset rakennukset ja rakenteet ovat säilyneet alkuperäistä vastaavassa asussaan myös alkuperäisessä käytössä. Tässä suhteessa paras verrokki lienee Berliinin Tempelhof, mutta siellä alueen käyttö ilmailuun on päättynyt.

Terminaalirakennus on arkkitehtuuriltaan tiukan ja puhtaan funktionalistinen. Terminaalirakennus edustaa poikkeuksellisen johdonmukaisesti ilmailuarkkitehtuurin korkeatasoista ja tinkimätöntä toteutusta. Funktionalismi ilmenee sen tilasarjoissa, pinnoissa sekä ulko- ja sisätilojen detaljeissa.

Kenttä perustamistöineen sekä hangaari rakenteineen ovat aikanaan olleet rakennusteknisesti poikkeuksellisen vaativia ja näyte korkeatasoisesta osaamisesta. Kentän kokonaisuuden ja sen osien säilyneisyys on poikkeuksellisen hyvä. Rakennuksissa ja kenttäalueella on tehty vaihteittain muutoksia ja korjauksia. Muutokset ovat palvelleet toimintojen jatkuvuutta tai liittyneet kentän historiallisiin vaiheisiin. Muutokset ovat olleet varsin luonteivia ja terminaalirakennuksen alkuperäisiä menetettyjä arkkitehtonisia ominaisuuksia on helppo palauttaa.

Alkuperäisyyden keskeisin tekijä on ilmailukäytön jatkuminen alkuperäisen tilanteen hyvin säilyttäneessä kokonaisu ympäristössä. Tätä on myös korostettu kenttää koskevissa kansainvälisissä arvioissa. Malmin lentoasema liittyy myös Suomen 1940-luvun sotavuosien ja rauhan käännekohtiin.

Museovirasto ei pidä aiheellisena ehdottaa yksilöityjä suojelumääräyksiä. Suojelupäätöstä tehtäessä on otettava huomioon, että suojeltava alue rajataan suojeluesityksen mukaisesti valtakunnallisesti merkittävää ra-

kennettua kulttuuriympäristöä vastaten. Poikkeuksena voi harkita Tattariharjuntiestä pohjoiseen, lentoaseman pysäköintialueelle päättyvän alueen rajaamista pois suojelupäätöksestä. Lentoaseman muusta alueesta poiketen tämän osan suojelu on luontevinta turvata asemakaavoituksen keinoin. Alueella olevien 1950-lukua edeltävien rakennusten säilyminen on turvattava, vaikka tällä alueella on mahdollisuus myös ympäristön mittakaavan sopivaan lisärakentamiseen. Suojelutarve kohdistuu tällä alueella ennen kaikkea rakennusten ulkoasuun.

Käyttö ilmailun tarpeisiin on Malmin lentoaseman kansainvälisten ja valtakunnallisten arvojen turvaamisen kannalta luontevin ratkaisu ja samalla oikea lähtökohta suojelupäätökselle.

Suojelulla on turvattava kenttäalueen ja kahden keskeisen perustamisvaiheen rakennuksen hoito, niiden ominaispiirteet huomioiva korjaaminen sekä kentälle ja rakennuksiin sopiva käyttö.

Määräysten on mahdollistettava lentoaseman, myös varsinaisen kenttäalueen käytettävyyden ja kehittämisen kannalta tarpeellinen, ilmailun jatkumisen mahdollistava harkintavara, suojeltavaa kokonaisuutta vaarantamatta.

Kenttäalueella on säilytettävä sen avoin maisematila rakentamattomana. Samoin on säilytettävä kiitotiet, rullaustiet ja asemataso. Ilmailukäyttöön ja kentän turvallisuuteen perustuvat muutokset teknisissä järjestelmissä ja pinnoitteissa ovat mahdollisia.

Terminaalirakennuksessa suojelun on turvattava rakennukseen sopivien käyttöjen jatkuminen ja rakennuksen nykyasun säilyminen kiinteän sisustuksen yksityiskohtiin asti.

Palauttavat, riittäviin selvityksiin perustuvat muutokset ovat mahdollisia. Terminaalirakennuksessa erityistä huomiota vaatii rakennuksen keskushallin säilyttäminen lattia, seinä- ja kattoratkaisuineen, pintoineen ja yksityiskohtineen. Toisen kerroksen ravintolatila on säilytettävä. Porras-huoneet A ja B kellarikerroksesta ylös asti sekä ravintolan porras on säilytettävä. Suljettu toinen ravintolaporras on mahdollista palauttaa. Terminaalirakennuksen julkisivujen ja sisätilojen palauttavat tai rakennuksen arkkitehtuurin soveltuvat perustellut muutokset ovat mahdollisia, erityisesti muutokset joiden tavoitteena on alkuperäisten mittasuhteiden sekä julkisivujen ja sisätilojen pintamateriaalien ja pintakäsittelyiden palauttaminen. Julkisivuissa on näin ollen mahdollista palauttaa esimerkiksi alkuperäistä vastaavat ulkoportaat sekä räystäskaiteet. Sisätiloissa alkuperäistä vastaavien tilojen tai tilasarjojen palauttaminen väliseinämuitoksien ja pintoja palauttamalla on sekin mahdollista. Samalla on mahdollistettava muut rakennuksen käytön vaatimat ja rakennuksen tilajäsentelyyn luontevasti sopivat muutokset.

Terminaalin siipirakennuksissa on säilytettävä sivukäytäväratkaisu sekä säilyneet alkuperäiset ovet ja ikkunat yksityiskohtineen. Terminaalin pihalla on säilytettävä vesiallas istutuksineen sekä puurivistö pysäköintialueen rajaajana (puut on kaadettu elokuussa ja on siis korvattava uusilla).

Hangaarissa on turvattava rakennuksen ulkoarkkitehtuuri yksityiskohtineen, sen osana erityisesti hallin liukuovet ja ikkunat teknisine ratkaisui-
neen, pintoineen ja yksityiskohtineen. Rakennusrunko eli kantavat seinät
sekä katon teräsristikot niitä kannattavine rakenteineen ovat julkisivujen
ohella keskeinen osa rakennuksen ominaisuuksia, mukaan lukien sisäka-
ton alkuperäinen levytys. Hallin betonilattia on säilytettävä. Hangaarin
sisätiloissa olevat alkuperäiset teräs- ja puurakenteiset ovet yksityiskoht-
tineen, huonetilojen säilyneet alkuperäiset lattia- ja seinälaatoitukset ovat
nekin suojelutarpeen piirissä. Hallin vuonna 1943 suunniteltu tarkkailu-
huone on olennainen osa tilakokemusta, samoin alkuperäisinä säilyneet
varoituskyltit, monikieliset tekstimaalaukset ja muut yksityiskohdat.
Hangaarin toimistosiivessä on suojeltava porrashuone ala-auloineen ja
sisäänkäynteineen sekä sivukäytävä säilyneine ovineen.

Hangaarin vieressä sijaitseva autotalli ja aiempi paloasema on säilytettä-
vä ulkoasultaan ja rakenteiltaan yksityiskohtia myöten.

Museovirasto puoltaa Malmin lentoaseman suojelua rakennusperintölail-
la edellä toteamansa mukaisesti.

Helsingin kaupunki, 5.2.2018

Kaupunki kertoo rakennusperintölain, maankäyttö- ja rakennuslain sekä
voimassa olevien eri kaavatasojen keskeiset sisällöt rakennussuojelun ja
kulttuuriympäristön vaalimisen osalta. Kaupunki toteaa myös, että uu-
dessa yleiskaavassa on kulttuuriympäristön suojelua koskevia määräyk-
siä. Malmin lentokentän valtakunnallisesti merkittävä rakennettu kult-
tuuriympäristö on yleiskaavan teemakartalla osoitettu oikeusvaikutteise-
na. Uudesta yleiskaavasta on valittu.

Helsinki toteaa lisäksi, että kaupunkisuunnittelulautakunta hyväksyi
Malmin lentokentän alueen kaavarunon (1.12.2015, muutettu
29.11.2016) jatkossa laadittavien asemakaavojen, asemakaavamuu-
tosten ja poikkeamispäätösten pohjaksi. Kaavarunko ottaa huomioon Malmin
lentokentän rakennettua ympäristöä ja kulttuuriympäristöä koskevat sel-
vitykset, rakennusinventoinnit sekä Malmin lentokentän ympäristöhisto-
riallisessa selvityksessä dokumentoidut ja tarkentuneet keskeiset suoje-
luarvot.

Malmin lentoasemarakennuksien alueella on vireillä asemakaavan muu-
tos, jossa keskeisimmät rakennukset suojellaan. Lisäksi Malmin lento-
aseman aukio on osoitettu katuaukioksi. Asemakaavan muutosehdotus
turvaa Museoviraston lausunnossa esitettyjen kahden keskeisen perus-
tamisvaiheen rakennuksen suojeluarvot. Asemakaavaluonnos on laadittu
yhteistyössä museoviranomaisten kanssa.

Helsinki toteaa, että Malmin lentoaseman ystävät ry:n vuonna 2015 te-
kemä ja Museoviraston puoltama suojeluesitys ei ole linjassa maakunta-
kaavan, Helsingin vuonna 2016 hyväksymän yleiskaavan ja kaupunki-
suunnittelulautakunnan 2016 hyväksymän Malmin lentokentän alueen
kaavarunon tavoitteiden kanssa. Lisäksi suojeluesityksen hyväksymi-
nen estäisi kaupungin ja valtion välisen MAL-sopimuksen ja hyväksytyn
Helsingin kaupunkistrategian tavoitteiden toteuttamisen.

Kaupungin mukaan Museoviraston lausunnossa esitetyt suojelun kohdentumista koskevat tavoitteet ja suojelutarpeet otetaan huomioon alueelle laadittavissa asemakaavoissa sekä suojelumääräyksissä. Kaupunki on selvittänyt ja laatinut kaavoituksen pohjaksi sekä suojelutavoitteiden asettamisen tarpeisiin Malmin lentoaseman ympäristöhistoriaselvityksen, rakennetun ympäristön ja kulttuuriympäristön inventoinnin ja ensimmäisen maailmansodan aikaisten linnoituslaitteiden sekä yhdysteiden esiselvityksen.

Kaupunki toteaa, että suojeluesityksessä perustellut suojeluarvot, lukuun ottamatta lentokentän kokonaan avoimena säilyttämistä ja lentokenttäkäytön mahdollistamista, tullaan ottamaan huomioon asemakaavoja laadittaessa sovittaen ne muihin kaavoissa asetettuihin tavoitteisiin.

Lausunnon mukaan maakuntakaavan, yleiskaavan ja kaavarungon kulttuuriympäristön suojelua koskevat suojelumääräykset ja tavoitteet ohjaavat asemakaavojen laatimista, jolloin Malmin lentokentän keskeiset suojeluarvot tulevat turvatuiksi asemakaavoituksen keinoin.

Malmin lentoasemalla toimivat yritykset ja yhdistykset sekä Malminseudun yritysyhdistys.

Helitech Oy, 16.10.2017

Yritys toimii Malminlentoasemalla helikoptereiden huoltoyrityksenä. Yrityksellä on hallinnassa maa-alue helikopterihallin pitoa varten. Yhtiö puoltaa alueen suojelua esitetyllä tavalla ja Museoviraston lausunnon mukaisesti.

Aeropole Oy, 27.10.2017

Yhtiö kouluttaa Malmin lentoasemalla ammatti- ja yksityislentäjiä ja sen hallinnassa on Lentokonehalli 2. Yhtiö puoltaa alueen suojelua esitetyllä tavalla ja Museoviraston lausunnon mukaisesti.

Suomen Ilmailuliitto, 29.10.2017

Suomen Ilmailuliitto toimii Malmin lentoaseman alueella. Ilmailuliitto puoltaa alueen suojelua esitetyllä tavalla ja Museoviraston lausunnon mukaisesti.

Malmin lentokenttäyhdistys ry, 29.10.2017

Yhdistyksen tarkoituksena on edistää yleisilmailua Helsingissä ja se toimii Malmin lentoaseman operaattorina. Se puoltaa suojeluesitystä. Yhdistyksen näkemyksen mukaan suojelulla turvattaisiin kulttuuriympäristön ajallinen ja alueellinen monimuotoisuus, vaalittaisiin sen ominaisluonnetta, erityispiirteitä sekä edistettäisiin sen kestävää hoitoa ja käyttöä. Kulttuuriperintöarvoista merkittävän tekee se, että lentoasema on edelleen käytössä.

Malminseudun yritysyhdistys ry, 30.10.2017

Yhdistys ajaa Malmin alueella toimivien yritysten asioita, joista valtaosa toimii Tattarisuon - Tattariharjun alueella. Yhdistys puoltaa suojelua esitetyllä tavalla Museoviraston lausunnon mukaisesti.

Kevytilmailu - Light Aviation ry, 30.10.2017

Yhdistys toimii Malmin lentoasemalla muun muassa ilmailukouluttajana ja sillä on hallussa mm. lentokonehalli. Se puoltaa ja suosittelee alueen suojelua esitetyllä tavalla ja Museoviraston lausunnon mukaisesti.

BF-Lento Oy, 30.10.2017

Yritys on Malmin lentoasemalla toimiva lentokoulutuspalveluita tarjoava yritys. Se puoltaa suojeluesitystä. Yhtiö pitää erityisen hyvänä, että esitys ulottuu aineellisen kulttuuriperinnön suojelun lisäksi myös aineettomaan kulttuuriperintöön.

Nor-Maali Holding Oy, 30.10.2017

Yhtiöllä on lentoaseman asematasolla 2 lentoasemahalli. Yhtiö tukee Malmin lentoaseman suojeluesitystä. Lentokenttäalue kiitoteineen on valtakunnallisesti merkittävä kulttuuriympäristö. Helsingin kaupunki on kaavoittajana osoittanut, että suojelua ei voida turvata maankäyttö- ja rakennuslailla.

VIEREISTEN KIINTEISTÖJEN KUULEMINEN

Rakennusperintölain 7§:n mukaan ELY-keskuksen on ennen suojelua koskevan päätöksen tekemistä varattava viereisen kiinteistön omistajalle ja haltijalle tilaisuus tulla kuulluksi.

Uudenmaan ELY-keskus antoi suojeluesityksestä Hallintolain 62 §:n mukaisen yleistiedoksiannon, joka julkaistiin 9.10.2017 ilmestyneessä Virallisessa lehdessä. Yleistiedoksianto oli nähtävillä ELY-keskuksen ilmoitustaululla sekä verkkosivuilla (<https://www.ely-keskus.fi/web/ely/kuulutukset>). ELY-keskus myös twiittasi 9.10.2017 viereisten kiinteistöjen mahdollisuudesta antaa lausunto (<https://twitter.com/UUDELY>).

As Oy Tuiskutie 3, 10.10.2017

Lausunnossa kannatetaan lentokentän säilymistä nykyisellään.

Kiinteistö Oy Hyttitie 12, 19.10.2017

Lausunnossa kannatetaan suojeluesitystä.

As Oy Elovalkeantie 16, 23.10.2017

Lausunnossa puolletaan suojeluesitystä.

As Oy Helsingin Falkullan Kuulas, 26.10.2017

Yhtiön mukaan lentoasema tulee säilyttää nykyisellä paikallaan, mutta aluetta pitää kehittää siten, että valtakunnallisesti merkittävät luonnon- ja kulttuuriympäristön arvot säilyvät.

Katariina Lipponen, 29.10.2017

Lausunnossa kannatetaan asuinalueen rakentamista toimintansa lopettaneelle ns. Malmin lentokentälle. Ainoastaan päärakennus ja Leko 1 -halli voivat jäädä.

Heikki Lipponen

Lausunnon mukaan Helsinki voi tehdä omaisuudellaan, mitä tahtoo. Päättyessään suurella enemmistöllä kaavoittaa alueen asuntojen rakentamiseen, kaupunginvaltuusto teki oikean päätöksen.

VASTINEETMalmin lentoaseman ystävät ry, 30.4.2018 ja 21.5.2018

ELY-keskus varasi Malmin Lentoaseman ystävät ry:lle mahdollisuuden vastineen antamiseen annetuista lausunnoista.

Malmin lentoaseman ystävät ry kertaa nykytilanteen ja referoi annetut lausunnot.

Vastineessa kiinnitetään huomiota Uudenmaan liiton lausuntoon, jossa todetaan, että kaikki tarvittavat päätökset lentotoiminnan lopettamiseksi on tehty. Liitto on vastineen mukaan vahvistanut 20.4.2018, että tällä viitataan valtion ja Helsingin seudun kuntien väliseen sopimukseen suurten infrahankkeiden tukemisesta ja asumisen edistämisestä sekä Helsingin kaupunginvaltuuston 19/26.11.2014 päätökseen Finavia Oyj:n ja Senaatti-kiinteistöjen Malmin lentoasemalla omistamien kiinteistöjen ja rakennusten osto- sekä käyttöoikeussopimusten päättämiseen.

Malmin lentoaseman ystävien mukaan kummassakaan päätöksessä ei ole käsitelty lentotoimintaa tai linjattu sen päättymisestä.

Vastineen mukaan kentällä toimii operaattorina Malmin lentokenttäyhdistys ry. Lentokentällä on voimassa oleva ympäristölupa ja se on asetuksella määrätty kansainvälinen rajanylityspaikka.

Vastineessa käydään myös läpi 1.4.2018 voimaan tulleet valtakunnalliset uudet alueidenkäyttötavoitteet, joiden yhtenä tehtävänä on varmistaa valtakunnallisesti merkittävien seikkojen huomioon ottaminen ja edistää kansainvälisten sopimusten täytäntöönpanoa Suomessa. Tämän johdosta on olemassa riittävä syy Malmin lentokentän kokonaisuuden suojelulle lentotoiminnan mahdollisesti päättyessäkin. Malmin lentoaseman osalta ylin valtakunnallinen alueidenkäyttötavoite on asetus kansainvälisestä rajanylityspaikasta, jollainen Malmin lentoasema edelleen on. Kulttuuriympäristön kannalta tämä ei vastineen mukaan aiheuta ristiriitaa.

Malmin lentoaseman ystävät on Uudenmaan liiton kanssa samaa mieltä siitä, että Malmin lentoaseman kulttuuriympäristön arvot ovat kiistatottomat. Tämä on vahva peruste alueen suojelulle esityksen mukaisesti

Uudenmaan liiton lausunnossa todetaan, että alueen suojelutaso tulee määrittää alueelle laadittavassa yksityiskohtaisemmassa kaavassa. Vastineen mukaan tämä ei ole mahdollista yleiskaavan mitoittavan luonteen takia, minkä vuoksi alueen suojelu rakennusperintölain mukaisesti on perusteltua.

Vastineessa käydään myös läpi rakennusperintölain yksityiskohtaisia perusteluita.

Helsingin kaupungin lausunnon osalta vastineessa todetaan, että Helsingin mukaan ensisijainen suojelumekanismi tulisi olla kaavoitus. Vastineen mukaan yleiskaavaan ja sen luonteeseen liittyvillä perusteilla suojelu asemakaavoitusvaiheessa olisi vaikeaa, ellei mahdotonta. Malmin lentokenttäalueen kohdalla on lukuisia erityisiä syitä suojella alue rakennusperintölain nojalla.

Malmin lentoaseman ystävät toteaa, että vireillä olevissa asemakaavamuutoksissa rakennusten käyttötarkoitus on ehdotettu muutettavaksi. Kaupunki ei tavoittele rakennusperintölain mukaista toiminnan alkupe-
räisyyden suojelua. Vireillä olevien asemakaavojen perusteella Helsingin tavoitteena on heikentää lentoaseman rakennusten ja rakennetun ympäristön rakennusperintölain 8 §:n mukaista merkittävyyttä ja siten kulttuuriarvon säilymistä. Erityislaila suojelu suojaa paremmin kokonaisuutta ja etenkin rakennuksen sisällä olevia ratkaisuja.

Laaditun kaavarungon osalta Malmin lentoaseman ystävät toteaa, että sillä ei ole virallista tai laillista merkitystä. Kaupunki on esittänyt suunnitelmista havainnekuvan, joka osoittaa, ettei Malmin lentokentän alueen kulttuuriarvoja aiota turvata riittävällä tavalla.

Yleiskaavan mitoittavista määräyksistä johtuen niistä ei voida poiketa asemakaavavaiheessa enää alaspäin vaikka haluttaisiin. Tämä tarkoittaa käytännössä, ettei suojelua voida toteuttaa enää asemakaavalla ja että suojeluesitys on perusteltu.

Kaupunki esittää lausunnossaan, että suojeluesitys ei olisi linjassa maakuntakaavan, valtuuston vuonna 2016 hyväksymän yleiskaavan ja kaupunkisuunnittelulautakunnan hyväksymän kaavarungon tavoitteiden kanssa. Esitys on lainvoimaisen maakuntakaavan, alueella voimassa olevan yleiskaavan 1992 ja alueen asemakaavojen mukainen. Epäviralliseen kaavarunkoon viittaaminen on vastineen mukaan erikoista. Kaavarunko on myös laadittu ja tarkennettu suojeluesityksen jättämisen jälkeen, joten suojeluasia olisi tullut ottaa huomioon tässä työssä. Suojeluesitys ei estä eikä haittaa nykyisen MAL-sopimuksen toteuttamista. Kaupunkistrategiassa ei voida sivuuttaa valtakunnallisesti asetettuja arvoja eikä kulttuuriperinnön vaalimisesta asetettuja lakeja tai sopimuksia (Perustuslain 20§, Faron sopimus). Perustuslain mukaan vastuu luonnosta ja sen monimuotoisuudesta, ympäristöstä ja kulttuuriperinnöstä kuuluu kaikille. Yksittäinen kaupunki ei voi päättää valtakunnallisesti merkittävistä kulttuuriperinnön asioista.

Vastineessa viitataan alueelta laadittuun kulttuuriympäristöselvitykseen, jonka mukaan lentoaseman kulttuurihistorialliset arvot säilyvät parhaiten ilmailutoiminnassa. Vastineen mukaan suojeluesitys on paras ratkaisu kaupungin selvityksenkin mukaan.

Vastineessa viitataan Museoviraston lausuntoon, jossa todetaan, että vireillä oleva vaihtoehdoton yleis- ja asemakaavoitus eivät ota riittävästi huomioon Malmin lentoaseman ominaispiirteitä. Tämä vahvistaa malmin lentoaseman ystävien mukaan perusteita suojeluesityksen hyväksymiselle.

Eurooppalainen kulttuurihistoriajärjestö ECOVAST korostaa lausunnoissaan Malmin lentokentän maailmanlaajuista merkitystä ainutlaatuisena, toiminnallisena kulttuuriperintöympäristönä. Kentän kansainvälinen merkitys tukee vahvasti suojeluesitystä.

Suluissa olevat yritykset ja yhteisöt ovat esittäneet puoltavan lausunnon suojeluesityksestä (Ubikio Oy, Malminseudun Yritysyhdistys, Kevytilmailu ry, BF-lento oy, As. Oy. Fallkullan kuulas, Nor-Maali Holding Oy, Malmin lentokenttäyhdistys ry, Suomen Ilmailuliitto ry, Aeropole Oy, Suomen luonnonsuojeluliiton Uudenmaan piiri ry, Tapanila-Seura ry, As Oy Elovalkeantie 16, Kiinteistö Oy Hyttitie 12, Helitech Oy, As Oy Tuiskutie 3). Lisäksi todetaan neljän yksityishenkilön lähettämän lausunnon. Vastineessa kolmea pidetään perusteettomina ja yhtä asiallisena.

Vastineen yhteenvetona todetaan, että suojeluesityksen hyväksymistä puoltavissa lausunnoissa esitetään tärkeitä perusteita ja tarkkoja, merkittäviä yksityiskohtia suojeluesityksen tueksi. Niiden pohjalta suojeluesitys tulee hyväksyä.

Myös suojeluesityksen hylkäämistä esittämissä lausunnoissa korostetaan alueen kulttuurihistoriallisia arvoja. Tämä osoittaa suojelun tarpeellisuuden ja tärkeyden. Hylkäämistä esittämissä lausunnoissa esitetään myös vääriä ja paikkansa pitämätöntä tietoa muun muassa asiaan liittyvästä päätöksenteosta. Tässä vastineessa esitetyt oikaisut perustuvat dokumentoihin päätöksiin ja tutkimuksiin.

Poliittinen paine kenttäalueen käyttötarkoituksen muuttamiseksi on vahva. Malmin lentoaseman ystävät ry toivoo, että suojeluesitys hyväksytään esityksen mukaisesti. Paras keino säilyttää kentän kansainvälisestikin merkittävät kulttuuriperintöarvot on rakennusperintölain mukainen suojelu. Tämä toteuttaa perustuslain 20 §:n vastuun kulttuuriperinnöstä ja säilyttää lentokenttäalueen jälkipolville esimerkkinä nuoren Suomen valtion itsenäisyyden ajan ensimmäisistä suurpanostuksista tulevaisuuteen.

Yksityishenkilö täydensi aiempaa lausuntoaan. Malmin lentoaseman ystävien 21.5.2018 tähän täydennykseen antaman vastineen mukaan lähetetyistä dokumenteista käy ilmi, että Helsingin kaupunki ei aio säilyttää RKY-alueen ominaispiirteitä, vaan jättää jäljelle vain kaksi alueen yksittäistä rakennusta. Lautakunta on hyväksynyt suunnitelman vuonna 2016, vaikka suojeluesitys on ollut jo silloin vireillä. Yksittäisten rakennusten säilyttäminen ei toteuta RKY-periaatteita eikä säilytä alueen ominaispiirteitä juuri lainkaan. Esitetyt dokumentit tukevat ja vahventavat tarvetta alueen suojelutarpeelle. Malmin lentoaseman ystävät pyytää ottamaan ne huomioon perusteina alueen suojelulle alkuperäisen esityksen mukaisesti.

ELINKEINO-, LIIKENNE- JA YMPÄRISTÖKESKUKSEN RATKAISU

Uudenmaan elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskus ei määrää Malmin lentoasemaa rakennuksineen ja lentokenttäalueineen suojeltavaksi.

Lähtökohdat

Malmin lentoaseman ystävät ry esittää, että Uudenmaan ELY-keskus ryhtyisi toimenpiteisiin Malmin lentoasemakokonaisuuden suojelemiseksi rakennuksineen ja lentokenttäalueineen.

Malmin lentoasema on kansallisesti ja kansainvälisesti merkittävä kulttuuriperintökohde sekä maailman mittakaavassa ainutlaatuinen modernistisen arkkitehtuurin kokonaisuus.

Esityksessä katsotaan, että kohteen suojeluarvot kokonaisuutena on si-
vuutettu täysin kaikkien kaavatasojen valmistelussa. Kokonaisuuden
suojeluarvojen menettäminen aiotaan varmistaa nimenomaan alueen
käyttötarkoituksen muutoksella maakuntakaavassa sekä yleis- ja asema-
kaavamääräyksillä. Suojeluesityksen mukaan lentoasemakäytön mahdol-
lisuus on keskeinen osa suojeltavaa arvoa.

ELY-keskus on antanut Malmin lentokentälle vaarantamiskiellon. Se on
voimassa, kunnes suojelua koskeva asia on lainmukaisesti ratkaistu, jol-
lei valitusviranomainen toisin määrää.

ELY-keskus pitää suojeluesityksessä ja Museoviraston lausunnossa esi-
tettyjä kohteen valtakunnallisia ja kansainvälisiä arvoja kiistattomina.

Uudenmaan liiton mukaan Malmin lentoaseman kulttuuriympäristön
arvot ovat kiistattomat ja sen ominaispiirteet tulee yhteensovittaa uuden
maankäytön kanssa.

Helsingin kaupunki katsoo, että maakuntakaavan, yleiskaavan ja kaa-
varunon kulttuuriympäristön suojelua koskevat suojelumääräykset ja
tavoitteet ohjaavat asemakaavojen laatimista. Mainitun johdosta Malmin
lentokentän keskeiset suojeluarvot tulevat turvatuiksi asemakaavoituk-
sen keinoin.

Malmin lentoaseman ystävät ry:n vastineen yhteenvedossa todetaan, että
suojeluesityksen hyväksymistä puoltavissa lausunnoissa esitetään tärkei-
tä perusteita ja tarkkoja, merkittäviä yksityiskohtia suojeluesityksen tu-
eksi. Niiden pohjalta suojeluesitys tulee hyväksyä.

Perustelut

Oikeusperusta

Rakennusperintölain 3 §:n mukaan rakennusperinnön säilyttämiseksi
voidaan suojella rakennuksia, rakennelmia, rakennusryhmiä tai rakennet-
tuja alueita, joilla on merkitystä rakennushistorian, rakennustaiteen, ra-
kennustekniikan, erityisten ympäristöarvojen tai rakennuksen käytön tai
siihen liittyvien tapahtumien kannalta.

ELY-keskus toteaa, että rakennusperintölaki ei mahdollista käyttötarkoi-
tuksen suojelemista.

Rakennusperintölain 2.2 §:n mukaan rakennusperinnön suojelemisesta
asemakaava-alueella sekä alueella, jolla on voimassa rakennuskielto

asemakaavan laatimista varten, säädetään maankäyttö- ja rakennuslaissa (132/1999). Rakennusperintölain 2.3 §:n mukaan lakia sovelletaan kuitenkin 2 momentin estämättä myös 2 momentissa tarkoitettulla alueella, jos: 1) kohteella on valtakunnallista merkitystä; 2) kohteen säilymistä ja suojelua ei voida turvata maankäyttö- ja rakennuslailla ja sen nojalla annetuilla säännöksillä tai määräyksillä tai 3) kohteen suojeluun tämän lain mukaisesti on erityisiä syitä asemakaavoitustilanteen vuoksi.

Rakennusperintölain esitöiden yksityiskohtaisissa perusteluissa todetaan, että lain 2 §:n mukaan asemakaava-alueella rakennusperintölakia sovellettaisiin ainoastaan, jos suojelua ei voitaisi toteuttaa maankäyttö- ja rakennuslain säännösten nojalla tai jos suojelu rakennusperintölain nojalla muutoin olisi tarpeellista. Kun rakennuksen suojelu ei ole mahdollista, riittävää tai tarkoituksenmukaista asemakaavoituksen keinoin, olisi mahdollista soveltaa rakennusperintölakia. Tällaisena perusteena on todettu rakennuksen valtakunnallinen merkitys, kaavoituksen keinojen riittämättömyys sekä jos suojeluun on erityisiä syitä asemakaavoitustilanteen vuoksi.

Maankäyttö- ja rakennuslaki tunnistaa rakennusten ja alueiden valtakunnallisen merkityksen valtakunnallisten alueidenkäyttötavoitteiden kautta. Maankäyttö- ja rakennuslain 24 §:n mukaan valtakunnalliset alueidenkäyttötavoitteet tulee ottaa lähtökohdaksi valtakunnallisesti merkittävän kulttuuriympäristön arvojen turvaamiseksi. Kaavoituksen keinoin on siis mahdollista turvata valtakunnallisesti merkittävien kulttuuriympäristöjen arvot.

Viranomaisten laatimat valtakunnalliset inventoinnit otetaan huomioon alueidenkäytön suunnittelun lähtökohtina. Tällainen on Museoviraston laatima inventointi Valtakunnallisesti merkittävät rakennetut kulttuuriympäristöt (RKY), joka on valtioneuvoston päätöksellä 22.12.2009 otettu valtakunnallisten alueidenkäyttötavoitteiden tarkoittamaksi inventoinniksi rakennetun kulttuuriympäristön osalta 1.1.2010 alkaen. Malmin lentoasema sisältyi mainittuun inventointiin.

Museovirasto toteaa kyseisessä inventoinnissa Malmin lentoasemasta muun muassa, että se on pääkaupunkiseudun ensimmäinen siviililento-liikenteen maalentoasema, joka on yhdistänyt Suomen kansainväliseen lentoliikenteeseen. Malmin lentoasema on rakennushallituksen toteuttamaa dynaamista ja funktionaalista arkkitehtuuria. Terminaali on kansainvälisestikin arvioiden harvinaisen hyvin alkuperäisessä asussa ja käytössä säilynyt 1930-luvun lentoasemarakennus. Kolmikerroksisen pyöreäpohjaisen rakennuksen keskellä on koko rakennuksen korkuinen kattovalaistu asemahalli. Pyöreästä rungosta erkanevat kaksi matalaa siipeä toisiinsa nähden suorassa kulmassa. Pohjakerroksessa ovat olleet muun muassa tulli, lentoyhtiöt, poliisi sekä käytävät saapuville ja lähteville matkustajille. Toisen kerroksen ravintolasta on yhteys siipirakennusten kattoterasseille ja kerroksen ympäri kiertävälle parvekkeelle ulkoilmaravintolaan. Kolmannessa kerroksessa on asemapäällikön tilat, ylimpänä lennonjohtotorni ja kattoterassi henkilökunnalle. Terminaalirakennuksen lisäksi kenttäkokonaisuuteen kuuluvat lentokonehalli ja kiitoradat. Ensimmäiset neljä betonikiitorataa olivat 800 metrin mittaisia.

1940 olympialaisten takia pääkiitorata on jatkettu 1400-metriseksi. Kii-
toratoja on sittemmin laajennettu ja päällystetty uudelleen.

Ympäristöministeriö, Museovirasto ja Suomen kuntaliitto laativat
23.12.2009 muistion, jossa käsitellään valtakunnallisesti merkittävien
kulttuuriympäristöjen huomioon ottamista kaavoituksessa ja lupamenet-
telyssä. Muistion mukaan niiden oikeudellinen asema perustuu valta-
kunnallisten alueidenkäyttötavoitteiden oikeusvaikutuksiin, joista sääde-
tään maankäyttö- ja rakennuslaissa. Tavoitteena on valtakunnallisesti
merkittävien kulttuuriympäristöjen säilymisen turvaaminen sekä mah-
dollisen täydennysrakentamisen ja muiden muutosten sopeuttaminen
kulttuuriympäristön ominaisluonteeseen ja erityispiirteisiin. Säilyttämi-
sen ja muutosten laajuus sekä sisältö ratkaistaan kaavoituksen kautta.

Valtioneuvosto päätti 14.12.2017 uusista valtakunnallisista alueiden-
käyttötavoitteista ja ne tulivat voimaan 1.4.2018. Ne jakautuvat viiteen
osakokonaisuuteen, joita ovat: toimivat yhdyskunnat ja kestävä liikku-
minen, tehokas liikennejärjestelmä, terveellinen ja turvallinen elinympä-
ristö, elinvoimainen luonto- ja kulttuuriympäristö sekä luonnonvarat ja
uusiutumiskykyinen energiahuolto.

Kulttuuriympäristöä koskevien valtakunnallisten alueidenkäyttötavoit-
teiden mukaan valtakunnallisesti arvokkaiden kulttuuriympäristöjen ja
luonnonperinnön arvojen turvaamisesta huolehditaan. Tavoitteiden taustan
ja tarpeen kuvauksen mukaan suomalaisen kulttuuriympäristön ko-
konaisuus perustuu viranomaisten laatimiin valtakunnallisiin inventoin-
teihin, jotka koskevat valtakunnallisesti arvokkaita maisema-alueita, val-
takunnallisesti merkittäviä rakennettuja kulttuuriympäristöjä ja valta-
kunnallisesti merkittäviä arkeologisia kohteita. Alueidenkäytössä on tar-
peen tunnistaa nämä alueet ja ottaa ne huomioon siten, että niiden arvot
turvataan.

Edellisissä valtakunnallisten alueidenkäyttötavoitteiden kohdan 4.4 kult-
tuuriperintöä koskevien erityistavoitteiden mukaan alueidenkäytössä on
varmistettava, että valtakunnallisesti merkittävät kulttuuriympäristöjen ja
luonnonperinnön arvot säilyvät.

Kansainväliset sopimukset

Malmin lentokenttä kuuluu DoCoMoMon suojeluluetteloon ja Eurooppa
Nostra on määritellyt kohteen uhanalaiseksi kulttuuriperintökohteeksi.
ELY-keskus toteaa, että Malmin lentoaseman suojeleminen tapahtuu sitä
määrittelevän kansallisen lainsäädännön, tässä tapauksessa maankäyttö-
ja rakennuslain sekä rakennusperintölain, puitteissa. Kansainväliseen
suojeluluetteloon kuulumisen tai uhanalaiseksi kulttuuriperintö-
kohteeksi määrittäminen eivät ole sillä lailla velvoittavia, että niillä olisi
välitöntä oikeudellista merkitystä päätöksen kannalta.

Eduskunta on 12.1.2018 hyväksynyt Faron puiteyleissopimuksen ja sii-
hen kuuluvien määräysten voimaansaattamisen. Faron puiteyleissopimus
muun muassa korostaa kulttuuriperintöä yhteisenä ja arvokkaana voima-
varana. Sopimus on oikeudelliselta luonteeltaan puiteyleissopimus, kos-
ka siinä nimenomaan määrätään, ettei se luo oikeuksia, joihin voisi ve-
dota. Puiteyleissopimuksen sitoumuksia pannaan toimeen kansallisella

lainsäädännöllä tai hallinnollisilla toimilla. Yksittäisissä suojeluasioissa sopimukseen voidaan tarpeen mukaan tukeutua kansallisen lainsäädännön tulkinnassa. Ratkaisu tehdään lopulta kansallisen lainsäädännön nojalla.

Rakennusten ja sisätilojen suojelu

Malmin lentoaseman rakennuksista on laadittu suojeluasemakaava (Malmin lentoaseman rakennusten asemakaavan muutos, nro 12450), jonka Helsingin kaupunginvaltuusto on hyväksynyt. Asemakaavasta on valitettu Helsingin hallinto-oikeuteen. Asemakaavan tavoitteena on suojella Malmin lentoaseman merkittävimmät rakennukset ja osoittaa ne toimistokäyttöön. Asemakaavassa lentoaseman todetaan olevan valtakunnallisesti merkittävää kulttuuriympäristöä (RKY). Kulttuuriympäristöjä koskeva valtakunnallinen alueidenkäyttötavoite on otettu huomioon suojelemalla kaikki Malmin lentokentän merkittävimmät rakennukset RKY-alueelta. Rakennuksia koskevat seuraavat suojelumääräykset:

Terminaali ja hangaari suojellaan sr-1 määräyksellä: "Kaupunkikuvallisesti rakennustaiteellisesti ja historiallisesti huomattavan arvokas rakennus. Rakennusta tai sen osaa ei saa purkaa eikä siinä saa tehdä sellaisia korjaus-, muutos- tai lisärakentamistaita, jotka heikentävät rakennuksen rakennustaiteellisia, historiallisia tai kaupunkikuvallisia arvoja tai muuttavat arkkitehtuurin ominaispiirteitä."

Korjaamisen lähtökohtana tulee olla rakennuksen alkuperäisten tai niihin verrattavien rakenteiden säilyttäminen. Mikäli alkuperäisiä rakennusosia joudutaan pakattavista syistä uusimaan, se tulee tehdä alkuperäistoteutuksen mukaisesti. Rakennuksen alkuperäiset puuikkunat ja ovet tulee säilyttää eikä huonejakoa saa oleellisesti muuttaa."

Lennonjohtotornin, sääaseman ja lennonvalmisteluhuoneen tilat tulee säilyttää nykyisessä asussaan nähtävyysskäytössä."

Puinen autotallirakennus suojellaan sr-2 -määräyksellä: "Historiallisesti arvokas rakennus. Rakennusta tai sen osaa ei saa purkaa eikä siinä saa tehdä sellaisia korjaus-, muutos- tai lisärakentamistaita, jotka heikentävät rakennuksen historiallisia arvoja tai muuttavat arkkitehtuurin ominaispiirteitä."

Toimitilarakennusten korttelialueeseen kuulu lisäksi alueellinen suojelumääräys KTY/s: "Toimitilarakennusten korttelialue, jolla ympäristö säilytetään. Rakennuksiin saa sijoittaa julkisia palvelutiloja, liike-, toimisto-, opetus-, varasto- ja näyttelytiloja, kokoontumistiloja, kahvila- ja ravintolatiloja sekä liikunta- ja vapaa-ajan toimintaa palvelevia tiloja."

ELY-keskuksella ei ollut rakennussuojelun osalta huomautettavaa asemakaavamuutoksesta. Museovirasto esitti lausunnossaan kriittisiä huomioita edellä selostetusta kaavasta. Museovirasto ei valittanut asemakaavasta.

ELY-keskus katsoi valvovana viranomaisena, että asemakaavamuutoksessa on huomioitu lentoasemarakennusten suojelutavoitteet sisätiloineen maankäyttö- ja rakennuslain 54 §:n sisältövaatimusten tarkoitta-

malla tavalla. Asemakaavaratkaisu myös turvaa edellisten valtakunnallisten alueidenkäyttötavoitteiden kohdan 4.4. kulttuuriperintöä koskevat erityistavoitteet.

Malmin lentoasemasta laaditussa ympäristöhistoriaselvityksessä (Arkkitehtitoimisto Freese Oy ja Arkkitehtitoimisto Sari Schulman Oy 30.6.2016) todetaan terminaalirakennuksen mosaiikki-betonilattian olevan alkuperäinen, mutta muun muassa keskihallin kattoikkunoita on lyhennetty, kello ja valaisimet eivät ole alkuperäisiä ja ravintolan portaiden pinnoite on muutettu. Taiteilija Eino Kaurian luomaa väritystä ei ole säilynyt. Ravintolan toisen portaan päälle on rakennettu lattia. Lattiassa on uusi linoleum. Suurin osa ravintolan kattovalaisimista on säilynyt. Porrashuoneet ovat säilyneet. Toimistotiloissa on säilynyt puuväliovia ja ikkunat ovat alkuperäiset. Hangaarin sisätiloissa on säilynyt väliovia, betonilattia ja keskipilari, teräksiset kattorakenteet sekä tarkkailusuoja.

Mainittujen sisätilojen suojelu edellyttäisi suhteellisen painavia yleisen edun mukaisia perusteita, varsinkin omistajan vastustaessa sitä. ELY-keskus toteaa, että terminaalirakennuksen muuttuneiden sisätilojen ja hagaarin tilojen säilyminen ei muodosta niin tärkeää yleistä etua, että ne tulisi suojella rakennusperintölailla. Sen sijaan lennonjohtotornin, sääaseman ja lennonvalmisteluhuoneen tilojen säilyttäminen nykyisessä asussaan nähtävyyssikäytössä on katsottu olevan perusteltua suojella asemakaavalla maankäyttö- ja rakennuslain 54 §:n sisältövaatimusten mukaisesti.

Rakennusperintölain 2.3 §:n 2. kohdan mukainen suojelu asemakaava-alueella tulee kyseeseen lähinnä sisätilojen suojelun osalta. Sisätiloja ei ole osoitettu erikseen suojeltaviksi. Edellä kerrottuun viitaten ELY-keskus toteaa, että tarvetta rakennusperintölain 2.3 §:n 2.kohdan mukaiselle suojelulle ei ole, koska arvokkaiksi sisätiloiksi osoitetut tilat on suojeltu alueelle laaditussa asemakaavassa.

Rakennusperintölain esitöiden yksityiskohtaisten perusteluiden mukaan erityislakia on mahdollista soveltaa asemakaavoitustilanteen vuoksi (2.3 §:n 3. kohta) esimerkiksi silloin, kun asemakaavaa voidaan pitää rakennusperinnön huomioon ottamisen kannalta vanhentuneena eikä asian selvittäminen ja ratkaiseminen käynnisty asemakaavanmuutoksella. Eriytyisenä syynä voidaan pitää myös kaavoituksen viivästymistä joko kunnan ottaman kannan tai kaavoituksen resurssien vuoksi niin, että rakennuksen purkaminen tai ajan kulumisesta johtuva kunnan rappeutuminen uhkaavat. ELY-keskus toteaa, että aluetta on asemakaavoitettu ja sitä tullaan edelleen asemakaavoittamaan, minkä vuoksi 2.3 §:n 3. kohta ei tule sovellettavaksi.

Valtakunnallisesti merkittävän kulttuuriympäristön suojelu

Alueelle laadituissa maakunta- ja yleiskaavoissa alue on osoitettu muuhun kuin lentotoimintaan. Rakennusperintölaki ei mahdollista käyttötaroituksen suojelemista (3 §).

Maankäyttö- ja rakennuslain 28 §:n mukaan maakuntakaavaa laadittaessa valtakunnalliset alueidenkäyttötavoitteet on otettava huomioon. Kulttuuriympäristöjen osalta erityistä huomiota on kiinnitettävä maiseman,

luonnonarvojen ja kulttuuriperinnön vaalimiseen. Kaavaa laadittaessa on myös pidettävä silmällä alueiden käytön taloudellisuutta ja sitä, ettei maanomistajalle tai muulle oikeuden haltijalle aiheudu kohtuutonta haittaa.

Voimassa olevissa maakuntakaavoissa Malmin lentoasema on huomioitu seuraavasti. Uudenmaan maakuntakaavassa (YM 8.11.2006) alue on liikennealuetta, jonka toissijainen käyttötarkoitus on taajamatoimintojen alue. Lentokenttärakennus on merkitty kulttuuriympäristön vaalimisen kannalta tärkeäksi kohteeksi. Uudenmaan 2. vaihemaakuntakaavassa (YM 30.10.2014) kentän alue on kulttuuriympäristön vaalimisen kannalta tärkeä alue (RKY 2009). Merkintään liittyvän suunnittelumääräyksen mukaan alueen yksityiskohtaisemmassa suunnittelussa on otettava huomioon kulttuuriympäristön ominaispiirteiden vaaliminen, sen kokonaisuus ja identiteetti ja turvattava merkittävien maisema- ja kulttuuriarvojen säilyminen. Malmin lentokenttäalue on osoitettu 4. vaihemaakuntakaavassa taajamatoimintojen alueena, jota koskee tiivistettävän alueen kehittämisperiaatemerkintä ja valtakunnallisesti merkittävän rakennetun kulttuuriympäristön ominaisuusmerkintä. Uudenmaan maakuntavaltuusto hyväksyi maakuntakaavan 24.5.2017. Maakuntahallitus päätti 21.8.2017, että kaava tulee voimaan ennen kuin se saa lainvoiman. Maakuntakaava tuli voimaan lokakuussa 2017.

Maakuntakaava ei ole voimassa lainvoimaisen yleiskaavan alueella. Kaupunginvaltuusto on hyväksynyt Helsingin uuden yleiskaavan 26.10.2016 ja se on tullut lainvoimaiseksi 8.11.2018 Korkeimman hallinto-oikeuden ratkaisun jälkeen. Uusi yleiskaava ohjaa Malmin lentoasema-alueen asemakaavoitusta.

Maankäyttö- ja rakennuslain yleiskaavaa koskevien sisältövaatimusten (39 §) mukaan yleiskaavaa laadittaessa on otettava huomioon muun muassa rakennetun ympäristön, maiseman ja luonnonarvojen vaaliminen.

Helsingin uudessa yleiskaavassa (kaupunginvaltuusto 26.10.2016) alue on merkitty asuntovaltaiseksi alueeksi (A2), jota kehitetään pääasiassa asumisen puistojen virkistys- ja liikuntapalvelujen sekä lähipalvelujen käyttöön ja jolla korttelitehokkuus on pääasiassa 1,0 - 2,0.

Korkein hallinto-oikeus totesi Helsingin yleiskaavasta tehdyistä valituksista antamassaan päätöksessä 8.11.2018 Malmin lentoaseman valtakunnallisesti merkittävän kulttuuriympäristön osalta, että valtakunnallisten alueidenkäyttötavoitteiden kohdan 4.4 kulttuuriperintöä koskevien erityistavoitteiden mukaan alueidenkäytössä on varmistettava, että valtakunnallisesti merkittävät kulttuuriympäristöjen ja luonnonperinnön arvot säilyvät. Viranomaisien laatimat valtakunnalliset inventoinnit otetaan huomioon alueidenkäytön suunnittelun lähtökohtina. Tällainen on Museoviraston laatima inventointi Valtakunnallisesti merkittävät rakennetut kulttuuriympäristöt (RKY). Malmin lentoasema sisältyy kyseiseen inventointiin.

Yleiskaavan koko kaava-aluetta koskevan kaavamääräyksen osalta Korkein hallinto-oikeus toteaa, että valtakunnallisesti merkittävät kulttuuriympäristöt on otettava oikeusvaikutteisina huomioon Kulttuuriympä-

ristöt -teemakartalta. Mainitulla teemakartalla on osoitettu muiden ohella Malmin lentoaseman alue valtakunnallisesti merkittävänä kulttuuriympäristönä (RKY).

Helsingin kaupunginsuunnitteluviraston yleissuunnitteluosaston selvityksessä 2014:21 (Mahdollisuuksien Malmi, s. 48) on todettu, että vanha lentokenttä näkyy kaupunkirakenteessa ja kaupunkikuvassa ja että vanhoja kiitoratalinjauksia näkyy osin uusina katulinjauksina, osin vihreinä "näkömääkselipuistoina" yhdistämässä kentän alueen virkistysalueita, Lentokenttäpuistoa ja Fallkullaa sekä Longinojanlaaksoa ja Tattarisuon metsää toisiinsa.

Korkein hallinto-oikeus toteaa, että maakuntakaavassa Malmin lentoaseman alue on osoitettu pääkäyttötarkoitukseltaan taajamatoimintojen alueeksi lentoliikennetoiminnan päättymisen jälkeen. Maakuntakaavassa mainitulle alueelle osoitettu kulttuuriympäristön vaalimista koskeva ominaisuusmerkintä ei tämä lähtökohta huomioon ottaen edellytä alueen jättämistä kokonaan rakentamisesta vapaaksi.

Korkein hallinto-oikeus toteaa, että asiassa saadun selvityksen mukaan lentoaseman kiitorata-alue on alkuperäisestä alueesta huomattavasti laajentunut ja muuttanut muotoaan, mikä on johtunut lentokentille vuosikymmenten kuluessa asetetuista vaatimuksista. Korkein hallinto-oikeus katsoo, että kiitorata-alueen täyden avoimuuden säilyttämistä ei ole pidettävä välttämättömänä alueen kulttuuriympäristöarvojen säilyttämiseksi. Tämän vuoksi ja kun myös otetaan huomioon, että rakennusoikeuden mitoitus on asemakaavoituksen yhteydessä tehtävässä tarkemmassa jatkosuunnittelussa yhteen sovitettava yleiskaavassa oikeusvaikutteiseksi määrätyn RKY-merkinnän kanssa, alueen keskeisten ja luonteenomaisten kulttuurihistoriallisten piirteiden säilyminen on yleiskaavassa riittävästi varmistettu.

Edellä kerrotun ympäristöministeriön, Museoviraston ja Suomen kuntaliiton laatiman muistion mukaan kaikilla kaavatasoilla on tärkeää huolehtia siitä, että ratkaisut eivät ole ristiriidassa valtakunnallisesti merkittävien kulttuuriympäristöjen ominaisluonteen ja erityispiirteiden kanssa. Mikäli alueeseen kohdistuu myös muita valtakunnallisia alueidenkäyttötavoitteita sekä maakunnallisia ja paikallisia tavoitteita, kaavoituksen yhtenä tehtävänä on sovittaa yhteen eri tavoitteet siten, että valittu vaihtoehto edistää mahdollisimman hyvin tavoitteiden toteutumista.

Valtakunnallisesti merkittävät rakennetut kulttuuriympäristöt -inventointiin sisältyvät alueiden kuvaukset ovat tärkeitä kaavoituksen lähtökohtia. Niiden täydentäminen ja syventäminen ovat tarpeen alueiden ominaisluonteen ja erityispiirteiden esiin tuomiseksi eri kaavatasojen edellyttämällä tarkkuudella. Erityisesti laaja-alaisissa kohteissa aluerajauksen sisällä olevien yksittäisten rakennusten tai ympäristön osien säilyttämistarve arvioidaan tapauskohtaisesti.

Johtopäätökset

Valtakunnallisesti merkittävät kulttuuriympäristöt voivat olla pistemäisiä kohteita tai laaja-alaisia kokonaisuuksia. Malmin lentoasema lukeutuu jälkimmäisiin, koostuen lentoasemarakennusten ja kiitorata-alueiden

muodostamasta kokonaisuudesta, joiden ominaispiirteiden säilyminen on tärkeää.

ELY-keskus toteaa, viitaten Korkeimman hallinto-oikeuden päätökseen, että valtakunnallisesti merkittävän Malmin lentoaseman rakennetun kulttuuriympäristön arvot on turvattu asemakaavoitusta ohjaavassa lainvoimaisessa Helsingin uudessa yleiskaavassa. Ne on huomioitu oikeusvaikutteisina Kulttuuriympäristöt -teemakartalla. Yleiskaavassa on lisäksi sovitettu yhteen eri intressejä edellä mainitun muistion ohjeistuksen mukaisesti.

Alueen tulevaa asemakaavoitusta ohjaavat lainvoimainen yleiskaava ja maankäyttö- ja rakennuslakiin perustuvat valtakunnalliset alueidenkäyttötavoitteet. Asemakaavoituksessa tehtävää uusien alueiden mitoittamista ja sijoittelua sovitetaan yhteen yleiskaavan Malmin lentoaseman valtakunnallisesti merkittävän kulttuuriympäristön (RKY) osalta oikeusvaikutteisen Kulttuuriympäristöt -teemakartan kanssa, mikä turvaa Malmin lentoasema-alueen keskeisten kulttuurihistoriallisten piirteiden säilymisen siten kuin yleiskaava määrää ja valtakunnalliset alueidenkäyttötavoitteet edellyttävät.

Lentoaseman ominaispiirteet on selvitetty ja arvioitu edellä mainitussa ympäristöhistoria -selvityksessä (Arkkitehtitoimisto Freese Oy ja Arkkitehtitoimisto Sari Schulman Oy 30.6.2016). Lentoaseman rakennusten ja niiden keskeisten sisätilojen säilyminen on edellä kerrotuin perustein turvattu asemakaavassa (nro 12450). Selvitys antaa riittävän tietopohjan lentoaseman tulevalle asemakaavoitukselle.

Vireillä olevat lentokenttää koskevat asemakaavat (Nallenrinteen asemakaavan muutos ja Lentoasemakortteleiden asemakaavan muutos) säilyttävät avoimia näkymiä ja muistumia kiitoteistä. Asemakaavaratkaisut turvaavat tältä osin lentoaseman kulttuuriympäristön valtakunnalliset arvot siten kuin yleiskaavassa määrätään ja valtakunnalliset alueidenkäyttötavoitteet edellyttävät.

Maankäyttö- ja rakennuslaki turvaa valtakunnallisesti merkittävien kulttuuriympäristöjen suojelun kaavojen sisältövaatimusten ja maankäyttö- ja rakennuslakiin perustuvien valtakunnallisten alueidenkäyttötavoitteiden kautta. Ottaen huomioon Helsingin kaupungin maankäytön suunnitteluun liittyvät päätökset, Malmin lentoaseman valtakunnalliset arvot on turvattu yleispiirteisissä kaavoissa sekä laadituissa ja tulevilla asemakaavoissa.

ELY-keskus katsoo, että koska valtakunnallisesti merkittävän Malmin lentoaseman kulttuuriympäristön arvot voidaan turvata rakennusperintölain pääsäännön mukaisesti asemakaava-alueella asemakaavoituksen keinoin ja maankäyttö- ja rakennuslakiin perustuvien valtakunnallisten alueidenkäyttötavoitteiden tarkoittamalla tavalla, ei rakennusperintölain mukainen suojelu ole tarpeellista. Malmin lentoaseman suojelu on mahdollista, riittävää ja tarkoituksenmukaista asemakaavoituksen keinoin.

Edellä kerrottuun viitaten ELY-keskus toteaa, että Malmin lentoaseman suojelu tullaan ratkaisemaan rakennusperintölain 2.2 §:n mukaisesti asemakaavoituksella maankäyttö- ja rakennuslain mukaisella tavalla.

Sovelletut oikeusohjeet

Laki rakennusperinnön suojelemisesta (498/2010) §
1,2,3,4,5,6,7,8,9,10,21

VALITUSOSOITUS

Valitusviranomainen

Uudenmaan elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskuksen päätökseen tyytymätön saa hakea siihen muutosta **ympäristöministeriöltä** kirjallisella valituksella. Valituskirjelmä on toimitettava valitusajassa ympäristöministeriön kirjaamoon.

Valitusaika

Valitus on toimitettava valitusviranomaiselle viimeistään kolmantenäkymmenentenä (30) päivänä päätöksen tiedoksisaantipäivästä, sitä päivää lukuun ottamatta. Jos valitusajan viimeinen päivä on pyhäpäivä, lauantai, itsenäisyyspäivä, vapunpäivä, jouluaatto tai juhannusaatto, valitusaika jatkuu vielä seuraavana arkipäivänä.

Tiedoksisaantipäivän osoittaa tiedoksianto- tai saantitodistus. Sijaistiedoksiannossa päätös katsotaan tiedoksisaaduksi, ellei muuta näytetä, kolmantena päivänä todistuksen osoittamasta päivästä. Virkakirjeen katsotaan tulleen viranomaisen tietoon saapumispäivänä.

Valituksen sisältö

Valituskirjelmässä on ilmoitettava

- valittajan nimi ja kotikunta
- postiosoite ja puhelinnumero, joihin asiaa koskevat ilmoitukset valittajalle voidaan toimittaa
- päätös, johon haetaan muutosta, miltä kohdin muutosta haetaan, mitä muutoksia vaaditaan tehtäväksi ja millä perusteilla muutosta vaaditaan.

Jos valittajan puhevaltaa käyttää hänen laillinen edustajansa tai asiamiehensä tai jos valituksen laatijana on joku muu henkilö, valituskirjelmässä on ilmoitettava myös tämän nimi ja kotikunta.

Valituskirjelmä on valittajan, laillisen edustajan tai asiamiehen allekirjoitettava.

Valituksen liitteet

Valituskirjelmään on liitettävä

- Uudenmaan elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskuksen päätös alkupe-
räisenä tai jäljennöksenä
- todistus päätöksen tiedoksisaantipäivästä
- asiakirjat, joihin valittaja vetoaa vaatimuksensa tueksi, jollei niitä ole jo
aikaisemmin toimitettu viranomaiselle
- asiamiehen valtakirja

Valituksen toimittaminen perille

Valituskirjelmän voi viedä valittaja itse tai hänen valtuuttamansa asia-
mies. Sen voi omalla vastuulla lähettää myös postitse tai toimittaa lähe-
tin välityksellä. Postiin valituskirjelmä on jätettävä niin ajoissa, että se
ehti perille valitusajan viimeisenä päivänä ennen aukioloajan päättymis-
tä.

Ympäristöministeriön

postiosoite
käyntiosoite

PL 35, 00023 VALTIONEUVOSTO

Valtioneuvoston jakelukeskus, Ritarikatu 2 b,
00170 Helsinki

puhelinvaihe

020 610 100

telekopio

(09) 1603 9320

virka-aika

8.00-16.15

Johtaja

Satu Pääkkönen

Ylitarkastaja

Henrik Wager

PÄÄTÖS

Malmin lentoaseman ystävät ry, saantitodistuksella
Helsingin kaupunki, saantitodistuksella

LIITTEET

Kartta

TIEDOKSI

Yleistiedoksianto, Virallinen lehti 48/25.6.2019, ELY-keskuksen ilmoi-
tustaulu

Ympäristöministeriö, Rakennetun ympäristön osasto

Museovirasto, Kulttuuriympäristön suojelu

Helsingin kaupunginmuseo

Helsingin kaupunginhallitus / kaupunkisuunnittelulautakunta / rakennus-
lautakunta

Uudenmaan liitto

Ubikio Oy

Malminseudun yritysyhdistys ry

Sampsa Jyrkynen

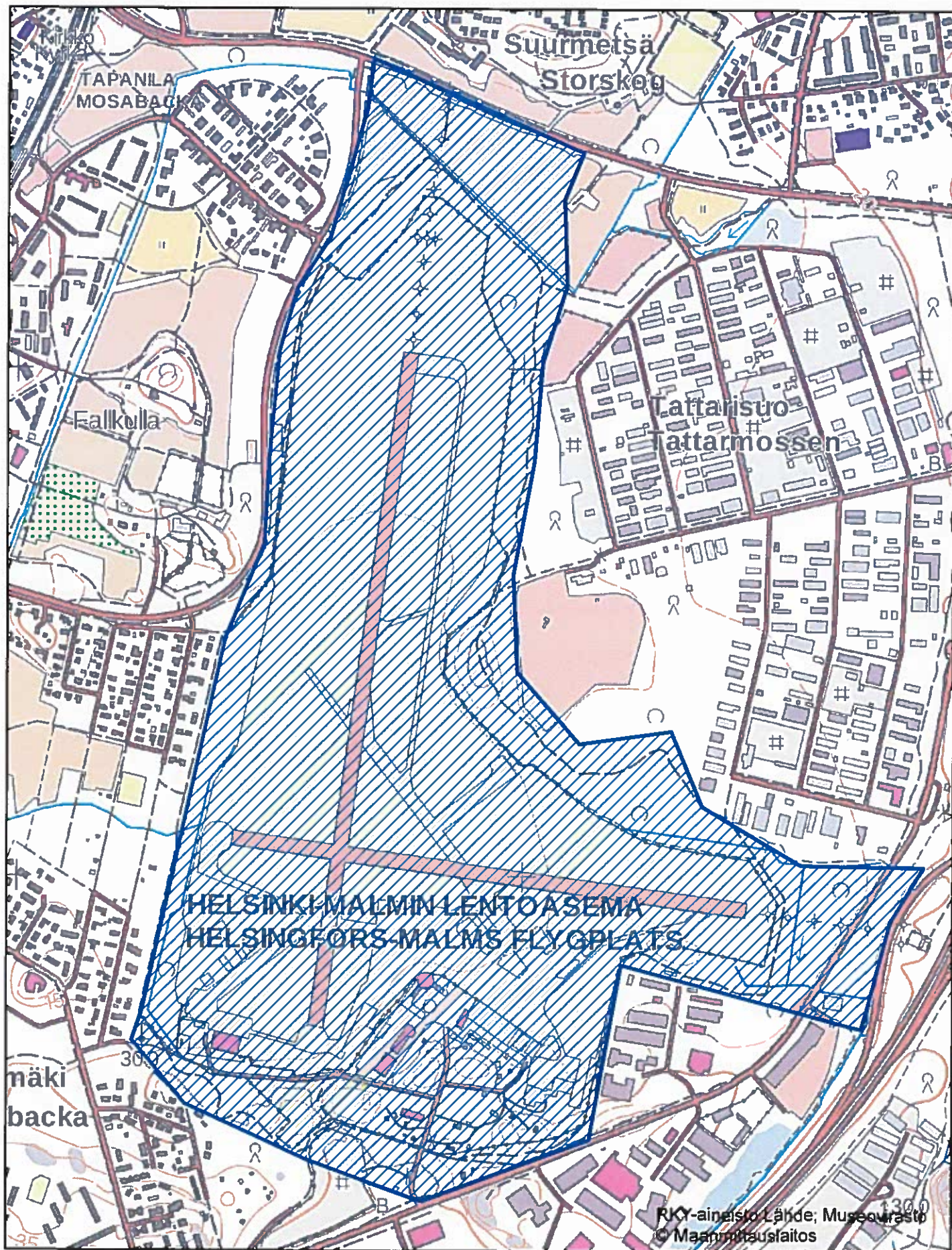
Kevytilmailu-Light Aviation ry

BF-Lento Oy
 As Oy Helsingin Falkullan Kuulas
 Nor-Maali Holding Oy
 Malmin lentokenttäyhdistys ry
 Katariina Lipponen
 Heikki Lipponen
 Suomen Ilmailuliitto
 Aeropole Oy
 Suomen luonnonsuojeluliitto, Uudenmaan piiri
 Tapanila-Seura
 Kiinteistö Oy Hyttitie 12
 Helitech Oy
 As Oy Tuiskutie 3
 Kiinteistö Oy Tullikirjurinkuja 4
 Kiinteistö Oy Hyttitie
 Kiinteistö Oy Hyttitie
 Helsingin Laakeri Oy
 NREP Finland WH 1 Oy
 Vir-Invest Oy
 Teollisuus Hulsi Oy
 Ramekon Oy, Harkkoraudantie 1
 HSS-Teroitustekniikka Oy, Harkkoraudantie 3
 Vip Line Oy, Harkkoraudantie 5
 Kiinteistö Oy Helsingin Kankiraudantie 2 a,
 Helsingin KTK
 Kiinteistö Oy Takoraudantie 2
 Kiinteistö Oy Järvenkynnys
 Suomen asumisoikeus Oy
 Asuntosäätiön Asumisoikeus Oy
 Marjut Johansen,
 Pertti ja Ulla Tikkanen
 As Oy Helsingin Nallenmäentie 12
 As Oy Nallenmäentie 10
 Alexandra Berestova
 Olli Laamonen
 As Oy Tuiskutie 3
 Petri Meijer
 Maarit Palamaa-Meijer
 As Oy Tuiskutie 9-11
 Anneli Salo
 Juhani Salo
 As Oy Elovalkeantie 16
 Erkki Heinonen
 As Oy Helsingin Elovalkeantie 12
 As Oy Helsingin Elovalkeantie 10
 Esko Ylipahkala
 Terttu Ylipahkala
 Arja Julku
 Mohammed El Bouari
 Matti Heiskanen
 Jani Kiviharju
 Maija Kiviharju
 Otso Vilhunen

Taina Vilhunen
 Helsingin Hinausapu Oy
 Helsingin kaupungin asunnot Oy
 As Oy Kotimaitikka
 As Oy Helsingin Fallkullan Kuulas
 As Oy Helsingin Fallkullan Puisto
 Kiinteistö Oy Akkutie 7
 KA-Pesu Oy
 Busmo Oy
 Master Yhtiöt Oy
 Vaihtolavacom Oy
 Kiinteistö Oy Helsingin Autotallintie 21
 Malmin raitti 4
 Maanrakennus T Salomaa Oy
 Armiputki Oy, Autotallintie 11
 Kiinteistö Oy Helsingin Autotallintie 1
 Maalausapu Oy
 Kiinteistö Oy Tuulilasintie 23
 City-Katto Oy
 Uudenmaan Aluehuolto Oy
 Kuljetus Oy Pekka Peltonen
 Kiinteistö Oy Uhtuan Shemeikka
 Salmisen kiinteistöt Oy
 Oy Power Trucks Finland Ltd
 Kuusakoski Oy
 Ok Teräs Oy
 Mainosteline Oy
 Kiinteistö Oy Tehokontti
 Kiinteistö Oy Tattarin katsastus
 Kiinteistö Oy Jäähdytintie 16
 Kiinteistö Oy Helsingin Jäähdytintie 10
 Kauppahuone Arto Heino Oy
 Kiinteistö Oy Jäähdytintie 5
 Kylmäteräs Oy
 Kiinteistö Oy Helsingin Jarrutie 14
 Lujabetoni Oy
 Malmin Valio-osa
 Kiinteistö Oy Jarrutie 1
 Kiinteistö Oy Tattariharjuntie 35
 Pekka Mauno
 Tomi Kaunola
 Kirsti Ruuskanen
 Max Vendelin
 Jari Uusitalo
 Kimmo Leppävuori
 Esa Laine
 Rolf Bergström
 Henry Aflecht
 Katja Pohjolainen
 Marko Pohjolainen
 Pertti Varakas
 Reijo Varakas
 Pertti ja Ulla Tikkanen

Skyexperience
AR-Flight Oy
HF Helicopters Oy
Copterman Oy
Finnairin Lentokerho ry
Juhani Toivio
Suomen Ilmailuliitto Ry
Kanair Malmi Oy
RL-Trading Oy
Mäntsälän Ilmailukerho Ry
Kevytilmailu - Light Aviation Ry
Konekorhonen Oy
Tunair Oy, Mäntylahdenkuja 1 D
Cut Oy
Suomen Kuumailmapallokerho
Bomber Oy
Eventgear Oy
FHRA Marketing Oy
GridJet Oy
Ilmailukerho Poutahaukat Ry
Innomaatti Oy
Jari Laukas
Kanair Malmi Oy
KOLU Arkkitehdit Oy
La-Bamba Finland Oy
Nordic Aviation Maintenance Organisation Oy
Oy Dance Like Ab
Paperless Oy
Rinora Oy
Salomon Con-Text Oy
Suomen Ultrapilotit ry
Viestintäpalvelu Mediasilta
Wiking Helikopter Service GmbH
Abou Raad Rania
First Invest Oy
Vesa Paksunen ja Kadiatou Paksunen
Raffica Oy
Petri Rönkkö
Heikki Vehviläinen
Brita Wallenius
Martti Kosonen
Avia SM-Oy
DC-yhdistys ry
De Motu Precision Instrument Ab
DecoFashion
GN113 Warbird Consulting Oy
Malmin ilmailukerho ry
Prätkäpaja
RL-Trading Oy
Salpauslento Oy
Suomen Helikopteriliitto ry
Suomen Ilmakuva Oy
Suomen Lähetyslentäjät ry

Malmin lentoasema, UUELY/6622/2015

 Valtakunnallisesti merkittävät
rakennetut kulttuuriympäristöt, RKY

0 0,15 0,3 0,6 km

RKY-aineisto: Lähde: Museovirasto
© Maanmittauslaitos

